

Tema: Teateruddannelse

Rampelyset

Juni 2016

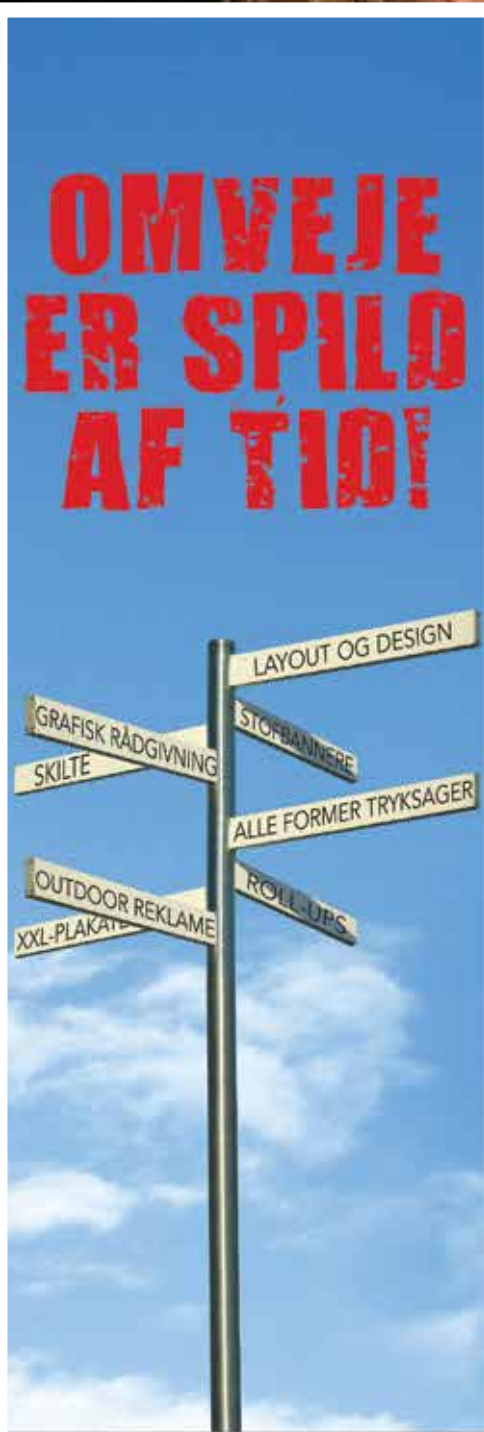
DATS

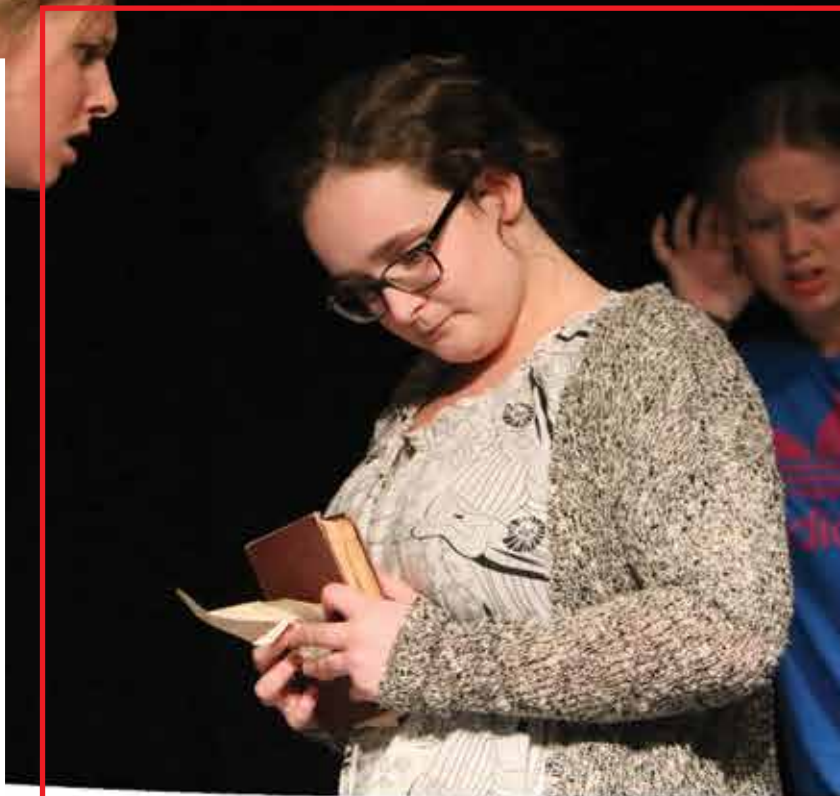
teater
forener
kunstnerisk
aktivitet
med menneskelig
udvikling

landsforeningen for dramatisk virksomhed

BRUNDE VEST 14 A
6230 RØDEKRO
TLF. 7466 6431
MAIL@HOTTRYK.DK
WWW.HOTTRYK.DK

INDHOLD

Velkommen til Rampelyset - af Redaktionen	3
Rejselysten var drivkraften - af Marlene Kejser	4
Hvordan har du uddannet dig som scenekunstner - skuespiller, instruktør, performer?	8
Uddannet til kunsten - af Marie Markvard Andersen	15
Hvor arbejder folk med baggrund i dramaturgi & teatervidenskab?	18
Akademisk uddannelse i teater - af Peter Rafn Dahm	28
Kunstneriske og akademiske møder - af Anne Sofie Thomsen	32
Hvordan uddanner man sig til at arbejde med sceneteknik, lys & lyd?	34
Bevar Dramatik på B-niveau som studieretningsfag! - af Astrid Marie Lakjer	40
Landsforeningen for SGK - af Gitte Gry Bech Ballesheim	42
Seniorer på scenen - af Lene Grønberg Poulsen	44
Master i teaterpædagogik - af Anne Kurtzweil	46
Bogomtaler:	
Nö - omtale af Marlene Kejser	48
Teaterlyrik - fra Vesterbro Ungdomsgård - omtale af Marie Markvard Andersen	49

Forside: Et glimt fra dramaholdenes forårsforestillinger på Ingrid Jespersens Gymnasieskole.
Fotograf Anne Müller

RAMPELYSET – juni 2016
Udgivet af DATS – landsforeningen for dramatisk virksomhed. ISSN 0107 1882
Redaktion : Morten Hovman (red.), Peter Rafn Dahm, Astrid Lakjer, Marie Markvard Andersen, Marlene Kejser, Lene Grønberg Poulsen
Redaktionens adresse: Jernbanegade 5, 6230 Rødekro, morten@dats.dk
Design: Annie Hjort Hansen og Peter Rafn Dahm
Annoncer: DATS. dorthe@dats.dk
Trykt hos: Hottryk, Rødekro.

Glimt fra dramaholdenes forårsforestillinger på Ingrid Jespersens Gymnasieskole. Fotograf Anne Müller

Velkommen til Rampelyset

Temaet er denne gang: *Teateruddannelse*.

I dette nummer af Rampelyset prøver vi at belyse begrebet *Teateruddannelse* fra forskellige vinkler.

Skuespillerens, instruktørens, performerens vinkel.

I de seneste år er der sket store omvæltninger på det scenekunstneriske uddannelsesområde i Danmark. I artiklen "Uddannet til kunsten – en beretning i 3 akter om Den Danske Scenekunstskole" fortæller vi om sammenlægningen af de statslige scenekunstudannelser.

Mange unge har gennem tiderne søgt teateruddannelse i England. Vi har interviewet én af dem i artiklen "Rejselysten var drivkraften".

I en voxpop har vi spurgt en række udøvende scenekunstnere med nuværende eller tidligere tilknytning til DATS om, hvordan de har uddannet sig, hvad de laver nu, og hvad de drømmer om.

Underviserens/undervisningens vinkel.

Vi har bedt en elev på uddannelsen "Master i Teaterpædagogik" om at fortælle om uddannelsen i en artikel. DATS har været medvirkende til at stifte en landsforening for de Scenekunstneriske GrundKurser. Det kan man læse om i "Landsforeningen for SGK".

Regeringen har i sit udspil om en ny gymnasireform foreslået en betydelig reduktion af de kunstneriske fag i gymnasiet. Dette advares der kraftigt imod i artiklen "Bevar Dramatik på B-niveau som studieretningsfag!"

Teaterteknikerens vinkel

Rampelyset spørger i en voxpop et antal teaterteknikere om, hvordan de har uddannet sig til at arbejde med sceneteknik, -lys, -lyd.

Den akademiske vinkel

I samtaleartiklen "Akademisk uddannelse i teater" diskuteres akademiske tilgange til at skabe teaterkunst, og artiklen "Kunstneriske og akademiske møder" beskæftiger sig med brobygning over den kløft, der (måske) er mellem de kunstneriske teateruddannelser og de akademiske uddannelser, der uddanner i dramaturgi og teatervidenskab.

I en voxpop fortæller folk med baggrund i dramaturgi og teatervidenskab om, hvordan de har brugt deres uddannelse, hvad de drømte om, da de uddannede sig, og hvor de er nu.

Udenfor tema har vi en artikel om DATS' SeniorTeaterFestival i 7-kanten i februar 2016 samt omtaler af to nye udgivelser fra forlaget DRAMA.

God læselyst
Redaktionen

TEATRET VED SORTE HEST

Nadia Jasmin Nielsen har taget bacheloruddannelsen Theatre Arts i England og arbejder i dag på Teatret ved Sorte Hest som alt lige fra instruktørassistent, sufflor, regissør, bartender og til administrator.

"I England var man sat i verden for at skabe og være kreativ hele tiden. Man var i et flow af kreative projekter. Det var det fede og det, jeg savner mest fra dengang".

Rejselysten var drivkraften

Portrætfoto: Oriel Pe'er

Rejselyst, uddannelse og drømme gik op i en højere enhed, da Nadia Jasmin Nielsen som 19-årig pakkede kufferten for at flyve til England og tage en bacheloruddannelse i Theatre Arts. Men hvorfor skal man flyve over Nordsøen for at tage en teateruddannelse, og hvad får man med sig tilbage i bagagen?

Tekst og foto: Marlene Kejser

I indgangen til en messe for uddannelser i udlandet står en ung og konfus Nadia Jasmin Nielsen med en brændende rejselyst, uden uddannelsesmål, men med en stor passion. I døren bliver hun spurgt, hvad

hun drømmer om, hvortil hun prompte svarer: "Teater! At stå på scenen". Hun får herefter et skub i retning af teaterstanden og i retning af en stor livsbegivenhed.

Pendling med metal i munden
Nadia fandt på uddannelsesmesse University of Middlesex nord for London, hvor bacheloruddannelsen Theatre Arts findes. Den reklamerede med at være 70 % praktisk, hvilket tiltalte hende.

"Jeg havde aldrig overvejet, at man kunne studere teater seriøst. Jeg troede, teater kun var en hobby", fortæller hun mig på en café på Vesterbro fire år efter sit udenlandske teatereventyr.

"Jeg kom fra en omgangskreds, hvor det var hurtigt igennem systemet med antropologi eller psykologi, og hvor målet var børn, bryllup og fast arbejde".

Nadias drømme skulle dog udleveres på anden vis, og til trods for tanker om, at England måske ikke var det mest eksotiske sted, kunne det stille den store rejselyst.

"Det var ret vildt at skulle af sted i tre år. Det var rart, at England ikke var så langt fra Danmark i forhold til fx USA. Når man jævnligt skal have strammet bøjlen, er England bare nemmere", griner hun og blottet et snorlige tandsæt.

Lysdesigner og comedy performance
Som 19-årig havde Nadia pakket kufferten med rugbrødsforråd og masser af drømme, klar til bacheloruddannelsen i England.

"Jeg havde en dyb drøm om at stå på scenen, men det var en passion, som jeg ikke havde turdet gå efter. Nu åbnede muligheden sig", fortæller hun.

Nadia lærte dog hurtigt, at det ikke var en skuespiller-skole, hun var kommet på, men en grunduddannelse i teater, hvilket medførte en uventet krise:

"Man kunne frit prøve kræfter med at være skuespiller, scenograf, tekniker, kostumier, lysdesigner, dramatikere. Det værste var, at jeg ikke kunne tage det hele. Det var ren krise hvert år, når vi skulle vælge moduler".

Nadias drøm om skuespillerfaget blev holdt i live og udlevet, men uddannelsens opbygning nydefinerede også drømmene hos Nadia, som fik interesse for teatrets mange facetter:

"Hele mit første år var jeg oppe på en stige som lysdesigner, og det næste var jeg på comedy-performanceholdet. Det har medført, at jeg har en rigtig bred teateruddannelse, hvilket har været godt for mig personligt – og så kan man ikke lige sådan komme mig i en boks", fortæller hun snedigt og fortsætter:

"Jeg er en meget forsigtig person, men på scenen tør jeg slippe mig løs, og derfor er det en livsnødvendig ting for mig".

"Teatret ved Sorte Hest binder mig sammen og er min base som teatermenneske. Et teatermenneske, som også står på scenen i en lang række projekter som fx C:NTACT på Edison på Frederiksberg".

"Underviserne på universitet sagde til os: vi uddanner jer til teatermennesker, så når I venter på den store rolle eller gennembruddet, arbejder I ikke på café, men på teatret i andre funktioner".

The Danes

På Theatre Arts var de tre studerende fra udlandet, hvoraf Nadia var én ud af to danskere, som gik under kaldenavnet *The Danes*.

"Vi boede på kollegie, hvor vi havde internationale aftener med madklub, hvor *The Danes* selvfølgelig lavede frikadeller", fortæller hun og beskriver den specielle tilværelse som udlænding:

"Man var aldrig 100 % sig selv, og man havde en ny tilgang til sig selv og arbejdet. Man var udlændingen, men med et godt engelsk fra danske skoler, havde jeg nemt ved at begå mig, og folk var virkelig søde".

Efter en rum tid i England begyndte Nadia dog at kæmpe for at holde fast i sin danske identitet. Der blev sat danske flag på fødselsdagsbordet, importeret rå mængder rugbrød og bestilt æbleskiver online. Nadia beskriver, at hun faktisk blev meget dansk af at være væk fra Danmark.

Blæksprutte på Hesten

Efter Nadia blev færdig med bacheloruddannelsen, prøvede hun kræfter med livet i London på godt og ondt. Hun fik spændende statistjobs på kæmpe produktioner som *The Muppet Show*, og hun arbejdede

for Coca Cola. Men livet i London er hårdt og dyrt, og hun måtte supplere op med en masse dårligt betalt caféarbejde.

"Med lave lønninger og høj husleje skal man være støbt stærkt. Det har på nogen måder gjort mig mere robust og gjort mig alternativ i min levemåde. Jeg kan klare mig for ingenting", fortæller hun.

Da det hele blev for usikkert i London, vendte Nadia tilbage til Danmark. Som nyuddannet teatermenneske tog hun en god stak uopfordrede ansøgninger under armen og vandrede de københavnske teatre tynde. På Teatret ved Sorte Hest stod de midt i en produktion og manglede en regissør, hvilket Nadia også havde god erfaring med fra forestillinger i England. Hun blev ansat på den specifikke forestilling, men det udviklede sig til mere arbejde, praktikker, løntilskud og nu en fast deltidsstilling på det lille storbyteater på Vesterbro, som ligger en spytklat fra den hyggelige café, vi har sat os på.

"Lige nu har jeg min base på Teatret ved Sorte Hest, og i tråd med min uddannelse har jeg nok været i alle afdelinger. Blækspruttegenet, som jeg tilegnede mig i England, er i fuldt flor her, og jeg er ikke bange for at bruge min alsidighed", fortæller hun smilende og nævner i flæng, at hun veksler imellem arbejde som regissør, instruktørassistent, sufflør, bartender og administrator.

"Selvom det ikke er det kreative hele tiden, så er det stadig teater", siger hun.

Kan aldrig sætte flueben

Siden uddannelsen i England har Nadia kun fået mere lyst til at stå på scenen, og lige nu prøver hun også lykken som skuespilleraspirant og søger skuespiller-skoler både herhjemme og i resten af Skandinavien.

"Det er min drøm kun at leve af teater. Jeg er konstant søgende, drømmen forandrer sig, og jeg kan aldrig sætte flueben ved at have nået målet eller drømmen. Jeg er hele tiden på jagt", fortæller en tydeligt passioneret ung kvinde.

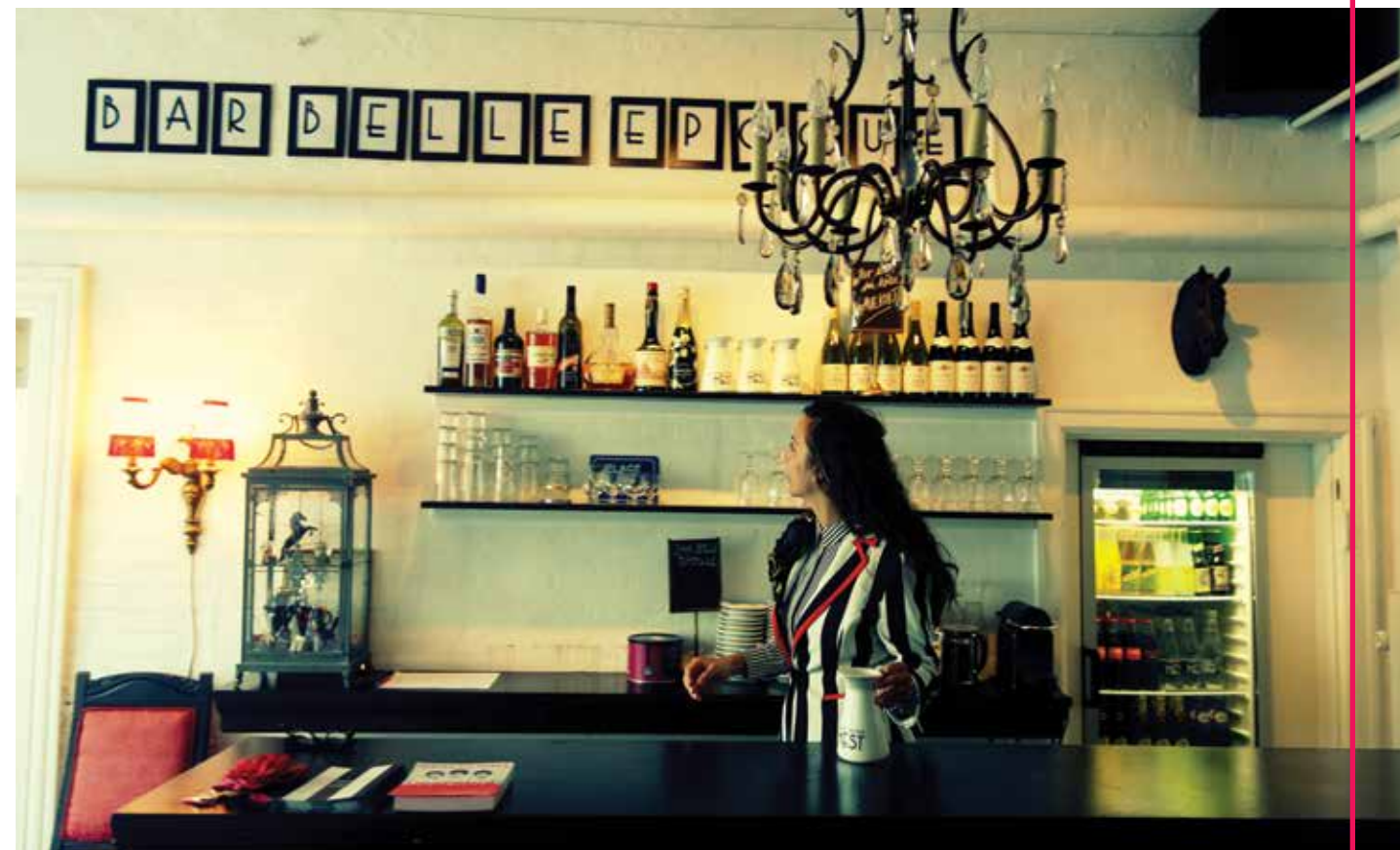
Til spørgsmålet om, hvorvidt Nadia kan anbefale andre unge at tage teateruddannelsen i England, er svaret entydigt:

"Jeg vil helt klart anbefale det. Det er en kæmpe oplevelse, og man får virkelig mulighed for i løbet af de tre år at afprøve en masse ting. Også bare det at have sin hverdag i et andet land. Enten bliver man helt vild med det nye, eller også sætter man pris på sin egen kultur på en helt ny måde", siger hun og fortæller, at hun kan byde fagligt ind med nogle andre ting, end det folk herhjemme har lært.

Anerkendelsen fra omgangskredsen har også været vigtig for Nadia:

"Teateruddannelsen har givet mig en base for at sige, at jeg kan lave teater. Nu er det ok, at Nadia er hende der laver teater – fordi jeg har en uddannelse og dermed fundament for at blive taget alvorligt. Men det er et hårdt fagfelt, og jeg skal på daglig basis sige til mig selv, at jeg skal tro på det, og at jeg er god nok".

"Mange på uddannelsen ville være skuespillere, men jeg oplevede, at folk lagde det bag sig og kastede sig ud i scenografi, lysdesign, kostumer. Vi opdagede teatrets mange facetter og fandt nye, spændende veje ind i teatret".

Nadia Jasmin Nielsen på teateruddannelse i England:

- Nadia gik på en 3-årig bachelor i *Theatre Arts* på Middlesex University, som ligger nord for London.
- Der er en optagelsesprøve, som, dengang Nadia ansøgte, bestod i at tage en tur til London for at spille et par scener og komme til en samtale.
- Nadia tog af sted som 19-årig, og opholdet varede fra 2009 til 2012.
- Man kan tage sin SU med til sådan en uddannelse.
- Under uddannelsen boede Nadia først på kollegie og sidenhen i studenterhus, hvor man deler hus og have med en masse andre studerende.
- I løbet af uddannelsen var Nadia seks uger i Uganda, hvor de lavede drama og teater for og med børn.

Læs mere om universitet og *Theatre Arts* på <http://www.mdx.ac.uk/courses>

Hvordan har du uddannet dig som scenekunstner - skuespiller, instruktør, performer?

Fotograf: Hanne Paludan Kristensen

Dorte Rømer
47 år
Skuespiller (og meget andet og mere :-D)

Hvornår besluttede du dig for at ville arbejde professionelt med teater eller scenekunst?

Allerede som lille barn vidste jeg at jeg ville være skuespiller. Jeg gik benhårdt efter det og debuterede som julenisse som 12-årig! Jeg har både taget sving omkring cirkus, stand-up, performance og produktion., men det er skuespilleriet, der vinder hver gang. Det ER det bedste jeg ved!

Hvorfor traf du dén beslutning?

Måske fordi jeg gemte på et stort indre liv, som ikke kunne komme til orde i de små, grimme, konforme sko jeg oplevede min barndom travede rundt i...

Hvordan har du uddannet dig - eller tilegnet dig dine professionelle færdigheder?

Jeg læste hos en skuespiller og søgte ind på de skoler i udlandet, der virkede til at have noget konkret uddannelse over sig og ikke bare føle-føle. Hvis man skal uddanne sig med speciale i Elisabethansk (Primært Shakespeare) teater, så skal der arbejdes hårdt med sproget, når man er dansk født. Jeg mødte også en fægtekoreograf i Skotland, så jeg snuppede lige en uddannelse som fægteinstruktør i både teaterfægtning og sportsfægtning og stagefight. Efterfølgende har jeg taget et hav af supplerende uddannelser og kurser. Skuespilfaget gør, at man bare hele tiden har lyst til at blive bedre, klogere og i stand til at mestre sit håndværk.

Hvordan ser dit arbejdsliv ud i dag?

Det er en broget affære! Jeg har roller her og der, og ind imellem underviser jeg, instruerer, laver fægtekoreografi, er i udlandet, freelancer som journalist, laver speaks, caster skuespillere til film. Men jeg er glad og elsker, simpelthen elsker, at arbejde!

Bruger du din uddannelse/dine professionelle færdigheder i dit nuværende arbejde?

Der går ikke én dag uden jeg rører ved noget fra mine 4 år på skolen. Det er så dannende på mange områder, at jeg aldrig har mødt én med skuespilleruddannelsen, som ikke også kan bruge den i mange andre sammenhænge. Det er værd at huske for dem, der bliver skræmt af fagets arbejdsløshedstal; uddannelsen er aldrig spild!

Beskæffiger du dig med dét du helst vil?

JAJ! Og jeg vil gerne have mere og mere og til døden mig skiller fra scenen! Amen!

Folmer Gry Kristensen
58 år
Skuespiller/artist & instruktør

Hvornår besluttede du dig for at ville arbejde professionelt med teater eller scenekunst?

Umiddelbart inden jeg startede på gymnasiet i 1973

Hvorfor traf du dén beslutning?

Fordi jeg altid fra jeg var lille, har leget og været nysgerrig, spillet musik, lavet tegneserier, bygget flyvemaskiner og huler, skrevet tekster og sange, lavet smalfilm, malet, klædt mig ud og optrådt, kort sagt: alt andet end lektier.

Hvordan har du uddannet dig - eller tilegnet dig dine professionelle færdigheder?

Jeg har læst Dramaturgi i fire år (1976-80). Siden har min uddannelse været praktisk ved at rejse og optræde i Europa med forskellige gruppe- og børneteatre. Jeg har haft mit eget hestetrukne cirkus og rejst med andre små cirkus, jeg har optrådt på de etablerede teatre og Det Kongelige Teater, jeg har lavet film og TV, arbejdet med hospitalsklovne m.m. Og min uddannelse er stadig i gang .... jeg er autodidakt og læser stadig meget.

Hvordan ser dit arbejdsliv ud i dag?

Mit arbejdsliv i dag er som freelancer. Dvs. jeg arbejder højst 3-5 mdr. hvert sted. Derefter skal jeg videre til andre projekter. Fastansættelser findes ikke.

Bruger du din uddannelse/dine professionelle færdigheder i dit nuværende arbejde?

Som sagt er jeg stadig nysgerrig og under konstant livslang uddannelse. Derfor bruger jeg mine erfaringer hele tiden, men er åben over for nye vinkler og metoder og modeller. Men vil samtidig ikke stå i vejen for kaos. Og stiller helst spørgsmålstegn ved logikken!

Beskæffiger du dig med dét du helst vil? eller

Hvordan ser dit drømmejob ud?

Jeg synes altid jeg beskæftiger mig med det jeg helst vil. Naturligvis kræver tilværelsen som freelancer nogle valg og kompromisser. Det er slidsomt og dybe vejrtrækninger er en del af hele tiden at være i bevægelse. Det er på en måde et drømmejob uden endestation, og naturligvis drømmer jeg.

Gitte Gry Bech Balleheim
54 år
Børne- og ungeteaterkonsulent i DATS

Hvornår besluttede du dig for at ville arbejde professionelt med teater eller scenekunst?

Da jeg var 20 år.

Hvorfor traf du dén beslutning?

Fordi jeg ikke kunne forestille mig andet og mine kompetencer lå i det kreative område og ikke så meget i det boglige.

Hvordan har du uddannet dig - eller tilegnet dig dine professionelle færdigheder?

Som udgangspunkt har jeg igennem hele min barndom og ungdom været sportsgal og tilegnet mig en god fysik, som senere blev til en karriere som artist (akrobat) med et grundforløb for artister på Århus Teaterakademi.

Derefter uddannede jeg mig til skuespiller på den Franske internationale teaterskole "Ecole du theatre et moment Jacques Lecoq" og senere har jeg fået en mastergrad i Teater- og dramapædagogik på DPU/KUA

Hvordan ser dit arbejdsliv ud i dag?

Jeg har altid arbejdet inden for mit fag, enten som underviser, leder af en teaterskole eller været iværksætter på teaterprojekter. Og nu er det sådan set det hele, bortset fra at jeg ikke står så meget på scenen.

Bruger du din uddannelse/dine professionelle færdigheder i dit nuværende arbejde?

I høj grad.

Beskæftiger du dig med dét du helst vil?

Jeg ville jo helst bare stå på scenen og spille for et publikum, men jeg er faktisk meget privilegeret og i et godt job, som jeg er meget glad for.

Men...når det er sagt, så kræver det job, jeg har nu, at jeg har de kompetencer, den erfaring og viden fra både mine uddannelser men også mine mange års praktiske erfaringer.

Gunhild Brethvad
70 år
Teaterinstruktør, forfatter, komponist

Hvornår besluttede du dig for at ville arbejde professionelt med teater eller scenekunst?

I 1979

Hvorfor traf du dén beslutning?

Det var børneår og vi kunne få støtte til teaterproduktion

Hvordan har du uddannet dig - eller tilegnet dig dine professionelle færdigheder?

Jeg har gået på Århus Teaterakademi og har trænet med DellArte compagni. Jeg har haft min egen teatergruppe Tumult gennem 10 år, hvor vi trænede uafledigt og holdt kurser og gik på kurser og lærte hinanden op.

MUSIKALSK efteruddannelse: Deltaget på efterårskurserne i musik Den danske Jazzkreds på Vallekilde Højskole gennem 10 år. 3 årig musikefteruddannelse på Skive seminarium. Sunget hos Vibeke Højlund, Etta Cameron og Hanne Boel, Danmark, Svetanka, Bulgarien, Daniella Picari, Italien og Nadine Georges, Frankrig
DANSE efteruddannelse: Danset hos Erika B. Kragh, Kirchia Olufsson, Rikke B. Rohde, Mette Feilberg, Espen Andli og Miriam Izquierdo, Cuba, Mikala Hoff, Jytte Mosekjær. Deltaget i kurser i dans i Havana i foråret 2000 hos solodanser fra Conjunto Folklorico. Danset hos YaAcov fra The Moving Center, UK. Susannah Darling Khan, UK, Andrea Juhan, UK.

Hvordan ser dit arbejdsliv ud i dag?

Jeg laver stadig kurser, er censor i teater og musik på landets seminarier og har lige skrevet 4 bøger om mit teaterliv.

Bruger du din uddannelse/dine professionelle færdigheder i dit nuværende arbejde?

Ja hele tiden og altid.

Beskæftiger du dig med dét du helst vil?

Absolut – hele mit liv har været musik og teater, og jeg har levet af det - har arbejdet freelance siden 1989 og har levet af "rygter". Meget fint.

Hvordan ser dit drømmejob ud?

Mit drømmejob er mit job. Jeg kan slet ikke forestille mig andet. Men jeg kan forestille mig og drømme om, at man kunne blive velhavende af det.

Fotograf Martin Dam Kristensen

Kasper Dalsgaard
29 år
Skuespiller

Hvornår besluttede du dig for at ville arbejde professionelt med teater eller scenekunst?

Hvorfor traf du dén beslutning?

Jeg ved faktisk ikke hvornår, jeg helt specifikt besluttede mig for at ville arbejde med faget professionelt, men jeg er vokset op på Fanø, og jeg havde ret meget tid at fordrive. Den brugte jeg flittigt på at "lege" karakterer og se film og efterligne filmene på mar-ken. Senere kom jeg med i forskellige amatørteaterforeninger, bla. Esbjerg børne og ungdomsteater og Drakomir i Ribe, som alle har givet mig mange gode oplevelser. Det har alt sammen været med til at danne min drøm om, at komme til at kunne leve af at være skuespiller.

Hvordan har du uddannet dig - eller tilegnet dig dine professionelle færdigheder?

Jeg har gået på Skuespillerskolen i Odense.

Hvordan ser dit arbejdsliv ud i dag?

Jeg arbejder lige nu på Aalborg Teater, som en del af ensemblet, derudover har jeg haft et par små roller i tv-serier og film. Jeg underviser også i drama og generel skuespiltræning.

Bruger du din uddannelse/dine professionelle færdigheder i dit nuværende arbejde?

Ja, jeg arbejder ret indgående med det, jeg har lært på min uddannelse.

Beskæftiger du dig med dét du helst vil? eller

Hvordan ser dit drømmejob ud?

Det vigtigste for mig er altid at udfordre mig selv, og for alt i verden at blive ved med at udvikle mig.

Fotograf Benny Rytter

Lærke Reddersen
58 år
Scenestruktør

Hvornår besluttede du dig for at ville arbejde professionelt med teater eller scenekunst?

Det var ikke en beslutning, der faldt på et bestemt tidspunkt, men nærmere et ønske der blev forstærket over flere år. En proces, vil jeg nærmere kalde det. I skolen spillede jeg så meget teater som overhovedet muligt, efter gymnasiet begyndte jeg at læse Teatervidenskab samtidig med at jeg spillede amatørteater i to meget forskelligartede teatergrupper, én meget traditionel og én meget eksperimenterende. Ligesom jeg var statist på TV, bla. Kaspar Rostrups indspilning af Nils Klim. Og under min studietid gik jeg til optagelsesprøve, på det der dengang hed Statens Teaterskole, og da jeg var én af de sidste tre kandidater ud af flere hundrede, og juryen valgte en svensker, blev jeg skidesur og søgte året efter ind på den svenske instruktøruddannelse og kom ind i første hug! Men jeg vil tro, at fra den første tanke om at arbejde professionelt med teater til jeg kom ind på Dramatiska Institutet i Stockholm, gik der vel 6 - 7 år.

Hvorfor traf du dén beslutning?

Fordi det eneste, der interesserede mig var at lave teater. Jeg kunne også godt lide at undervise - og det kan jeg stadig - men de to ting var jeg god til, og det kunne få mig til at stå op om morgenen og få mig til at glemme tid og sted.

Hvordan har du uddannet dig - eller tilegnet dig dine professionelle færdigheder?

Jeg tog en exam. art. i Teatervidenskab og det var bl.a. en af forudsætningerne for, at jeg kom ind på uddannelsen på Dramatiska Institutet i Stockholm. Derudover havde jeg været på mange DATS-kurser - både i DK og i nordisk regi. Dvs. da jeg startede på min professionelle uddannelse som 26-årig, havde jeg et teoretisk grundlag fra Teatervidenskab og en masse praktiske erfaringer fra amatørteatret samt fra meget forskellige kurser med undervisere fra ind- og udland.

Hvordan ser dit arbejdsliv ud i dag?

Efter endt uddannelse i Stockholm arbejdede jeg nogle år på svenske teatre, hvorefter jeg kom hjem til DK, hvor ingen teaterfolk vidste, hvem jeg var. Det var klart en ulempe ikke at være uddannet i det land, man gerne vil virke i. Til gengæld har jeg idag et kæmpe nordisk netværk, fordi jeg har boet 4 år i Sverige og 7 år i Norge og har også arbejdet i DK på bl.a. Odense Teater gennem 8 år, Nørrebro Teater, i små teatergrupper, etc. Og undervisning har hele tiden været en del af mit arbejde. Jeg kan godt lide at skulle formulere mig om, hvad det er at lave teaterkunst, og det bliver man tvunget til, når man underviser.

Bruger du din uddannelse/dine professionelle færdigheder i dit nuværende arbejde?

Jeg tapper hver dag af det bassin, jeg har fået skabt gennem mange år - både det, der kaldes professionel uddannelse og al den kursusvirksomhed, jeg har deltaget i gennem DATS. For mig er der ikke stor forskel. Jeg har mødt begavede undervisere begge steder. Idag arbejder jeg med to dramatiseringer: én af en stor svensk film og én af en stor dansk roman. Og det går langsomt, fordi jeg ikke har nogen erfaring med at dramatisere, men det er noget jeg gerne vil lære.

Beskæftiger du dig med dét du helst vil?

Lige nu passer det mig virkelig godt, at skrive. Jeg kan flytte mig hen hvor jeg vil - være i DK eller rejse væk og tage mit arbejde med mig. Være i sommerhuset eller hjemme og tilrettelægge dagen præcis, som det passer mig. Det er et stort privilegium at arbejde med noget, der interesserer én maximalt, som man selv har valgt og samtidig kunne tilrettelægge dagen helt selv.

Hvordan har du uddannet dig som scenekunstner?

Fotograf Balder Skanstrøm-Bo

Maja Clementsen Hansen
32 år
Freelance skuespiller og scenekunstner

Hvornår besluttede du dig for at ville arbejde professionelt med teater eller scenekunst?

Da det gik op for mig at teater og scenekunst ikke er en låst ting, men i virkeligheden en levende collage bestående af lys, lyde, rum, mennesker, bevægelser, tid, tekster og tanker som kan sammensættes på uendeligt mange måder og give uendeligt mange forskellige udtryk.

Det fascinerede mig. Ligesom at bygge lego uden manual. Den tanke kunne jeg godt lide.

Hvorfor traf du dén beslutning?

Jeg bliver nødt til at stille mig selv spørgsmålet; hvorfor scenekunst? Hele tiden, for hvert nyt projekt, for at forstå om det stadig er relevant for mig og for at forstå, om jeg i sidste ende har noget at give til et publikum, som betaler for at se på mig.

På et tidspunkt gik det op for mig, at jeg som scenekunstner ideelt set anbringer mig på en scene for at stille publikum nogle spørgsmål og starte en debat eller udveksling om et eller andet emne. Det er formålet. For mig blev det afgørende.

Det er ikke så længe siden, jeg første gang traf beslutningen om at ville scenekunsten professionelt. Jeg føler, at det er en beslutning, som jeg tager løbende og som er til genovervejelse næsten hver dag.

Hvordan har du uddannet dig - eller tilegnet dig dine professionelle færdigheder?

Jeg har en BA i skuespil fra Akademi for Scenekunst i Fredrikstad, Norge. Samt en MA i Teater med Specialisering i Skuespil fra Teaterhøjskolen, Kunsthøgskolen i Oslo.

Jeg søgte rigtig længe på de danske skuespilskoler og fik kørt mig selv ind i et hjørne, hvor det blev meget vanskeligt at se hvilken slags uddannelse og indgang til scenekunst, jeg havde brug for, for at udvikle mig mest. Om jeg havde brug for en officiel uddannelse? Jeg er meget glad for at have haft mulighed for at lære i et internationalt og interdisciplinært miljø, med undervisere og studerende fra mange forskellige kulturer og med meget alternative og inspirerende tilgange til scenekunst.

Hvordan ser dit arbejdsliv ud i dag?

Jeg er lige flyttet fra Oslo til København, og har stadig et ben i hver lejr, hvilket egentlig er ret spændende. Mit arbejdsliv er projektbaseret og det jeg gør nu, er nok hvad man ville karakterisere som uafhængig scenekunst. Jeg udvikler for det meste mine egne projekter sammen med både scenekunstnere og ikke-scenekunstnere herhjemme og i udlandet.

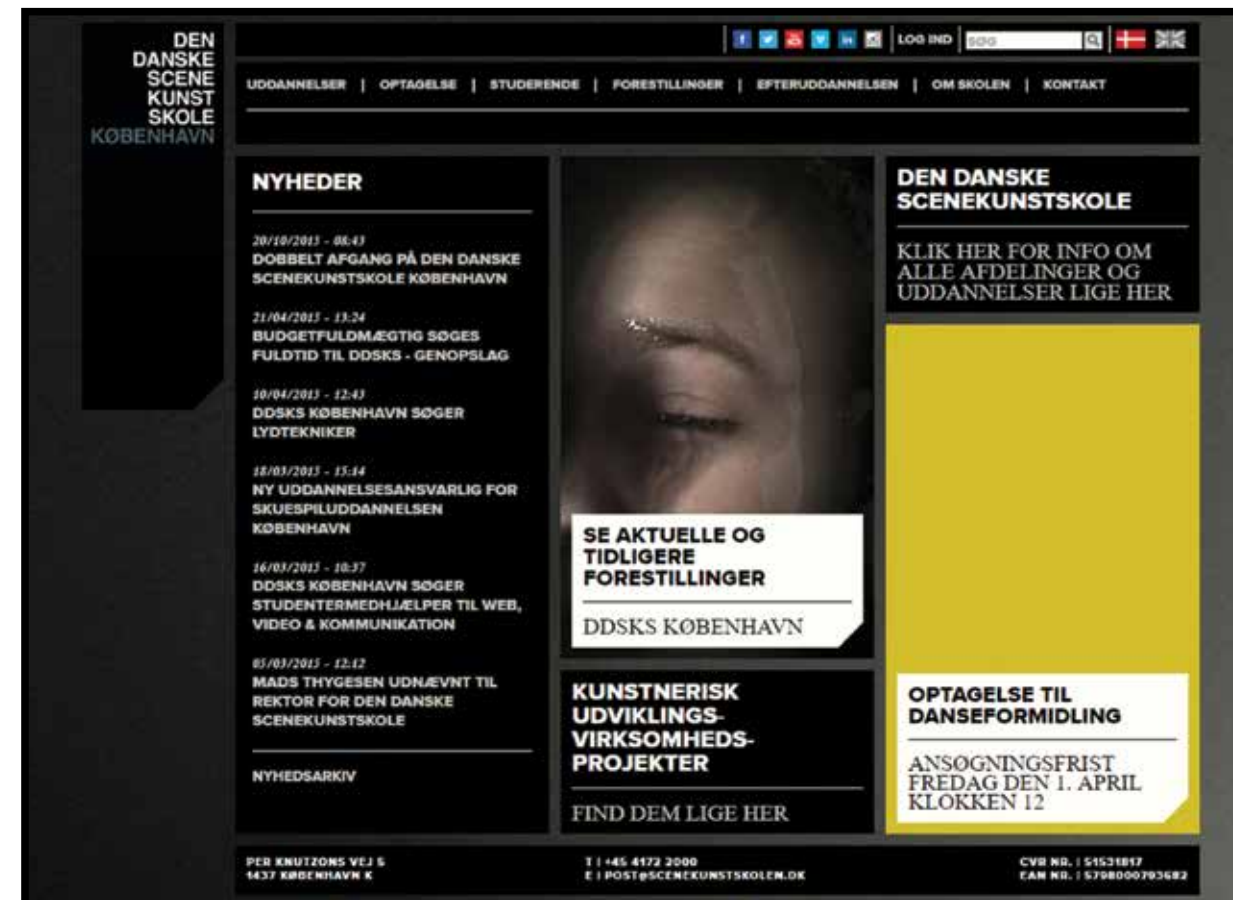
Bruger du din uddannelse/dine professionelle færdigheder i dit nuværende arbejde?

For tiden er jeg instruktør og underviser på en række storytelling-arrangementer i København, hvor jeg over for deltagerne anvender og videregiver mine færdigheder om præsentations- og tale teknik, publikumsinteraktion, scenisk nærvær, karakterforståelse/analyse og dramaturgisk opbygning af en fortælling.

Beskæftiger du dig med dét du helst vil?

Det tror jeg. Jeg arbejder med mennesker og hjælper dem med at dele deres historier og komme i dialog med publikum. Det er fedt.

Drømmejobbet må være en kombination af at lave mine egne projekter som skuespiller/auteur og samtidig have den ære, indimellem, at indgå i et ensemble og medvirke som skuespiller.

Uddannet til kunsten

- En beretning i 3 akter om Den Danske Scenekunstskole

Af Marie Markvard Andersen

Prolog

De statsanerkendte teaterskoler i Danmark har altid fået stor opmærksomhed. I hvert fald fra alle dem, der drømmer om en fremtid inden for teaterverdenen.

Hvert år ser man hundredevis af unge teaterspirer sætte alt ind på den store drøm: Optagelsesprøven til Skuespillerskolen.

Kun ganske få kommer igennem nåleøjet, hvilket utvivlsomt giver skolerne et ekstra magisk skær. Men hvad gemmer der sig egentlig indenfor murerne i det forjættede land? En ting er sikker: lige nu gemmer der sig en række store forandringer.

1. Akt - At uddanne sig ved teatret

Vores historie starter for mere end hundrede år siden. At der overhovedet findes selvstændige uddannelser inden for teaterverdenen i Danmark er nemlig en relativ ny opfindelse.

De første love som omfattede teateruddannelse fokuserede primært på teatret som et håndværksmæssigt erhverv. Det Kongelige Teater havde en elevskole, hvor få udvalgte talenter kunne få lov til at komme i

mesterlære og lære faget gennem praktisk sceneerfaring, ligesom der også fandtes elevskoler ved både Odense og Århus Teater.

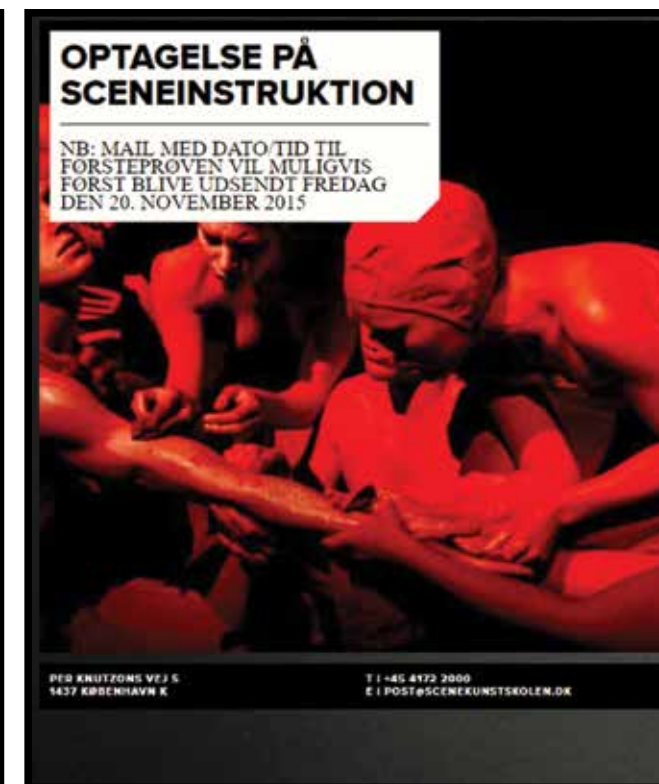
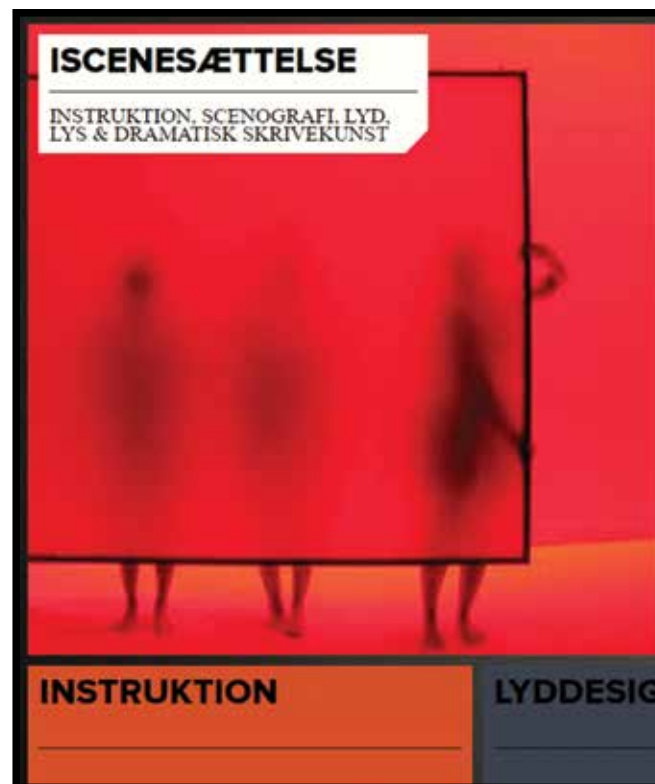
I 1963 kom den første deciderede teaterlovgivning, og i 1965 indstillede det nyoprettede kulturministerium til, at der blev oprettet et teaterakademi, som kunne samle og rumme de forskellige uddannelser til teatret. Det førte i 1968 til oprettelsen af Statens Teaterskole, som var den første egentlige skuespiluddannelse i Danmark. Efterhånden oprettede skolen også en række uddannelser inden for instruktion, scenografi mm.

Flere private teateruddannelser voksede efterhånden også frem og tilbød bl.a. undervisning indenfor mere performative, eksperimenterende og fysiske scenekunstformer.

Både undervisningsformer og teatersyn har løbende ændret sig meget siden. Det gælder på de statslige uddannelser såvel som på de private uddannelser. De sidste 10 år er der blevet lagt mere og mere vægt på områder som organisering, kunstnerisk forskning, kvalitetssikring og internationale samarbejder.

En lang række af de private og alternative teaterskoler, som eksisterede i Danmark i 80'erne og 90'erne, har desværre måttet dreje nøglen om. Det er sket i

takt samfundets generelle øgede fokus på kvalitets-sikring, mere måltretning mod det eksisterende arbejdsmarked og flere formålsskrav. Man kan beklage, at det i høj grad drejer sig om de mere eksperimenterende og performativt orienterede uddannelser, og der er ingen tvivl om, at de kunstnerisk udforskende uddannelsesmuligheder pt. har trange kår. Tidens løsen er større målrettethed og flere målbare resultater på kortere tid.

Til gengæld er andre muligheder vokset frem i uddannelseslandskabet. Dramatiker-uddannelsen og musicalperformer-uddannelsen er kommet til, og det er også blevet nemmere at uddanne sig i udlandet.

2. akt – Én for alle, alle for én

Gennem de sidste 10 år er det primært de statsstøttede teateruddannelser der har formålet at overleve, på trods af de generelle nedskæringer på området. Indtil for ca. 1½ år siden eksisterede følgende statsstøttede uddannelser:

- Statens Teaterskole med uddannelser for skuespillere, instruktører, scenografer, producenter, revisorer og lyd- og lysdesignere. (Under Statens Teaterskole ligger også Skolen for Moderne Dans)
- Skuespillerskolerne ved henholdsvis Aarhus og Odense Teater.
- Dramatikeruddannelsen v. Aarhus Teater.
- Det danske Musical Akademi i Fredericia.
- Operaakademiet, der drives af Det Kongelige Teater og Musikonservatoriet i fællesskab.
- Det kongelige Teaters Balletskole, som har filialer i Odense og Holstebro.
- Odsherred teaterskole og efteruddannelsescenter.

I 2015 blev en del af disse uddannelser lagt sammen, og er nu blevet til én samlet organisation, Den Danske Scenekunsthøjskole. Det drejer sig om det tidligere Statens Teaterskole, Skuespilleruddannelserne i Odense og Århus, Dramatikeruddannelsen i Århus, Musical-akademiet v. Fredericia Teater og Odsherred efteruddannelsescenter.

Den Danske Scenekunsthøjskole er blevet organiseret i fem nye centre og 11 uddannelser, som alle i løbet af de næste par år skal omdannes til 3-årige bachelor-uddannelser med fokus på både praktisk læring, tværfaglig viden og kunstnerisk forskning. Dette sker bl.a. for at matche den internationale Bologna-aftale, og ændringen vil bl.a. gøre det muligt for de studerende at optjene ECTS-point og bruge deres uddannelse i udlandet. Med tiden er det håbet at kunne supplere de 3-årige bachelor-uddannelser med 2-årige kandidat-uddannelser. Derudover skal skolen sikre en række efteruddannelsesmuligheder for alle professionelle scenekunstnere.

3. Akt – Og så levede de lykkeligt...

Der har været mange forskellige holdninger til både sammenlægningen og omlægningen af uddannelserne til bachelor-uddannelser rundt omkring i teatermiljøet. Frygten for en teoretisk akademisering af de kunstneriske praksis-baserede uddannelser har været stor. Beslutningen om at gå fra en 4-årig til en 3-årig grunduddannelse af skuespillere vækker også en række bekymringer.

Derudover er centraliseringer altid en kompliceret sag. Fordelene ved at samle alt under én paraply kan være mange, men med centraliseringer følger også

frygten for mindre indflydelse og mere bureaukrati. Omvendt er mange glade for udsigten til markant bedre udvekslingsmuligheder og samarbejder med andre uddannelser og universiteter, både i Danmark og i udlandet. Og der hersker næppe nogen tvivl om, at sammenlægningen på sigt kan styrke de kunstneriske uddannelsers position i det kulturpolitiske landskab.

Tiden må vise, hvilken betydning Den Danske Scenekunsthøjskole får for fremtidens teaterlandskab i Danmark.

Man kunne dog håbe, at de statsstøttede scenekunstuddannelsers styrkede position også vil vække nyt liv i hjørnerne af alternative teatermiljøer. For uanset den nye samlede danske scenekunsthøjskoles mange fremragende muligheder for nytænkning og samarbejde, vil det sandsynligvis nu blive endnu sværere for andre typer scenekunst-uddannelser at eksistere i Danmark. Tidligere eksisterende uddannelser som GITIS i Århus, Dukkemageruddannelsen i Hanstholm, School of Stage Arts i Vordingborg, Nordisk Teaterskole i Århus m.fl. har tidligere været med til at skabe det faglige grundlag for en bredt funderet gruppe af scenekunstnere. En gruppe som de sidste 20 år har været med til at udvikle og kvalificere det danske teaterlandskab, ikke mindst indenfor det performative felt samt børneteaterområdet.

Vilkårene for at klare sig som autodidakt kunstner er helt sikkert også blevet dårligere, og der er ingen tvivl om, at det i fremtiden vil blive endnu sværere at skabe et liv som scenekunstner uden en uddannelse med statens stempel på.

Epilog

Så hvordan slutter vores historie? Det gør den heldigvis ikke. Måske er den først lige begyndt. Der hersker dog ingen tvivl om, at udviklingen de næste par år bliver meget spændende at følge.

Den Danske Scenekunsthøjskole vil med al sandsynlighed blive en mastodont i teatermiljøet. Scenekunsthøjskolen vil forhåbentlig stræbe efter et bredt kunstnerisk sigte og en høj kvalitet i undervisningen. Men spørgsmålet er om en vis ensretning ikke er uundgåelig.

Teatret i Danmark fortjener et varieret spektrum af kunstnere og teatermagere, som bringer forskellige traditioner og kunstformer med sig fra forskellige typer af uddannelser. Man kunne håbe, at der sideløbende med den spændende udvikling af den nye scenekunsthøjskole vil opstå græsrods-uddannelser, eksperimenterende udviklingsmuligheder og et stærkt independent-miljø, så vidt forskellige teaterformer og kunstsyn fortsat kan udfordre, udvikle og berige hinanden.

Marie Markvard Andersen er uddannet cand. mag.art. i Dramaturgi fra Århus Universitet og arbejder til daglig som dramatiker, underviser og konceptudvikler. Hun har derudover i en årrække undervist på Skuespillerskolen v. Århus teater, i dag en del af Den Danske Scenekunsthøjskole.

Christine Juhl Sørensen
28 år
Bachelor i Dramaturgi og cand.mag.
i Teatervidenskab og Performancestu-
dier, afsluttet 2015

Hvad beskæftiger du dig med i dag arbejds-mæssigt?

Pt. arbejder jeg som producentassistent i Eventministeriet i Skuespilhuset. Siden jeg blev færdig, har jeg været lidt forskelligt omkring og arbejdet både som dramaturg, forestillingsleder og altså nu producentassistent.

Hvad bruger du her fra dit studie?

Viden om og indsigt i kunst og kulturverdenen, her selvfølgelig særligt teaterområdet, samt den erfaring med forskellige typer af processer og formater, som jeg har oparbejdet løbende gennem studiet ved at arbejde på projekter ved siden af uni. Som producentassistent løser jeg både producentmæssige opgaver som fx koordinering af prøver, men jeg har også dramaturgiske opgaver fx oversættelser af manus, tekstredigering samt mulighed for konceptudvikling, hvilket er områder, hvor jeg mere direkte kan bruge min uddannelse.

Hvad drømte du om at blive i din studietid?

Dramaturg på et teater eller i en gruppe, hvor man både er inde over repertoireplanlægning samt produktionsdramaturgi. Det ville være fedt at arbejde et sted med flere dramaturger, hvor der kan spares og udveksles idéer, tanker og hjælpende hænder i det dramaturgiske arbejde. Jeg drømte også om at Teater Os, et lille børneteaterforetagende, jeg stiftede med min medstuderende Anne Nymark, kunne udvikle sig og vokse til noget større, hvor vi begge kunne arbejde som dramaturger og konceptudviklere sammen med et hold af kunstnere og kreative iværksættere. Den drøm er selvfølgelig ikke lagt på hylden endnu.

Hvad beskæftiger du dig med i dag arbejds-mæssigt?

Jeg har to jobs.

1. Jeg driver projektteatret Teateriet Apropos sammen med en skuespiller. Dvs. jeg udtænker forestillingsideer, fundraiser, ansætter, skriver kontrakter, udbetaler løn, er dramaturg på forestillingerne, koordinerer produktionsforløbet og sørger for at alle kommunikerer, fejer gulvet og slæber scenografi.

Teateriet Apropos producerer samtidsaktuelt ungdomsteater, det er altså tekstteater. De sidste forestillinger har f.eks. handlet om sex og følelser, mobning på sociale medier og radikaliserings og ekstremisme.

2. Jeg er PR og projektmedarbejder på Carte Blanche i Viborg. Jeg skriver pressemeddelelser, planlægger annoncering, koordinerer de sociale medier, opdaterer hjemmeside osv.

Carte Blanche producerer sensorisk performance-teater. Forestillingerne forsøger ofte at kombinere noget håndgribeligt og naturvidenskabeligt med et poetisk fokus, og ofte foregår forestillingerne i andre rammer end den traditionelle teatersal. Vi har f.eks. iscenesat en park, et bibliotek og en museumsudstilling om evolution.

Hvad bruger du her fra dit studie?

I begge jobs arbejder jeg ofte meget analytisk i forhold til, hvordan vi kommunikerer den kunstneriske ide eller det færdige produkt til både støttegivere, politiske kontakter og publikum. Det er helt klart nogle redskaber, jeg har med fra f.eks. dramaanalyse, forestillingsanalyse, teaterproduktion og praktikkerne på dramaturgistudiet.

Jeg arbejder jo også direkte som dramaturg ind imellem, og der bruger jeg nogle meget konkrete redskaber, jeg har lært, hvor brugen af de analytiske evner mere er en flydende størrelse, der er kommet til som resultat af forskellige fag og erfaringer

Hvad drømte du om at blive i din studietid?

Det skiftede vist flere gange undervejs og var ikke så konkret. Men jeg har helt klart hele tiden haft sans for at koordinere og gennemtænke projekter

Marion Vick
29 år
Dramaturg 2011

Anne Nymark Heilesen
28 år
Bachelor i Dramaturgi, Kandidat i Teatervidenskab og Performance Studier. Dimission: 2015

Hvad beskæftiger du dig med i dag arbejds-mæssigt?

Jeg arbejder som freelance dramaturg på teaterproduktioner, senest på Mørkerød, Teater ZeBU og UD-SPRING, Teater Rio Rose: Her sidder jeg med til prøverne, hvor jeg ajourfører manuskriptet og yder dramaturgisk konsulenthjælp til instruktøren/holdet ved at holde øje med de dramaturgiske huller og ved at se på forestillingens samlede æstetiske udtryk.

I AKTØR (et nyoprettet konsulent-netværk for teaterpædagogisk virksomhed, det tidligere ZeRUM) arbejder jeg som dramaturg og projektleder. Her er jeg med til at udvikle scenekunstkoncepter for og med børn & unge samt alternative målgrupper. Jeg udvikler og afvikler også dramapædagogiske workshops på skoler bl.a. i forlængelse af teaterforestillinger på de professionelle teatre samt udarbejder skolemateriale til forestillingerne.

Hvad bruger du her fra dit studie?

Som tekst- eller produktionsdramaturg anvender jeg generelt min teaterfaglige viden om teatrets konventioner både på et teaterhistorisk og forestillingsanalytisk niveau, så jeg dramaturgisk kan se på kompositionen af de enkelte elementer i en forestilling ift. den røde tråd.

Som dramapædagog og konceptudvikler har jeg ofte brugt den praktiske erfaring og faglige viden om æstetiske læreprocesser fra faget "teater- og dramapædagogik". Hermed er jeg i stand til at kunne opbygge et struktureret dramapædagogisk forløb tilpasset en given målgruppe. Og fra fagene "Produktion" og "Performative processer" har jeg fået viden om og erfaring med at lede et kreativt projekt fra idé til planlægning og udførelse.

Hvad drømte du om at blive i din studietid?

Jeg drømte om at have mit eget børneteater sammen med en studieveninde, hvor vi begge sad som kunstneriske ledere og dramaturger på de forskellige produktioner. Dengang drømte jeg også om, at jeg på dette teater engang imellem ville kunne være performer i nogle af forestillingerne, så mit arbejde bestod af an vekslen mellem at være på og bag scenen.

Hvad beskæftiger du dig med i dag arbejds-mæssigt?

Jeg har to jobs, kan man sige. 18 timer om ugen arbejder jeg i køkkenet i en børnehave. Resten af tiden arbejder jeg som freelance-teatermand, mestendels som instruktør indenfor ungdomsteater-området.

Lidt mere præcist, så har jeg de seneste seks år instrueret musicalen på Roskilde Gymnasium. Og ud af dette arbejde er så vokset et ungdomsteater med base på gymnasiet: "Skaberverket". Sidstnævnte er mestendels et fritids(arbejde) for mig, men der falder også lidt løn af i ny og næ. Så har jeg de sidste to år også været ind over tyskundervisningen på gymnasiet, altså lavet teater på tysk med eleverne, og været involveret i nogle brobygningsprojekter med folkeskoleelever, som man forsøger at gøre interesseret i gymnasiet.

Jeg har også instrueret forestilling for Teaterrødderne i Holbæk og er hvert andet år tilknyttet et operetteprojekt på Aurehøj Gymnasium, med ansvar for den visuelle del (ikke instruktion). Og så har jeg i to skoleår været teater-timelærer på en efterskole.

Fremadrettet skal jeg muligvis stå for noget teatervalg-fag på en folkeskole i Roskilde – og sandsynligvis også et slags teater-tilvalgsfag på Roskilde Gymnasium.

Og så er der lidt andet løst hist og her.

Hvad bruger du her fra dit studie?

Det kan være svært at beskrive, fordi studiet ligger en del år tilbage, og jeg bruger sikkert en helt masse ting derfra... men altså:

Den dramaturgiske forståelse. Altså en forståelse for, hvordan en tekst og en forestilling kan være skruet sammen.

Teatralitet / fiktion. Hvad der skal til, for at publikum begynder at 'opleve' en historie.

Skuespil / instruktion. Noget skuespilteknisk, og en fornemmelse for, hvilke udfordringer skuespillerne står med.

Proces og samarbejde. Det, at få en forestilling op at stå, er for det meste et temmelig komplekst arbejde, hvor mange ting / mennesker, skal arbejde sammen og processen fra ide til forestilling skal tilrettelægges og justeres.

Ansvar. At tage ansvar for egne opgaver, og tage ansvar for at uddelegere opgaver.

Glæden. Det er fedt, at lave teater. Det kan man bygge på. Glæden ved teater giver arbejdet fremdrift, så glæden skal plejes.

Hvad drømte du om at blive i din studietid?

Teaterinstruktør / iscenesætter.

Arne Johannsen
42 år
Bachelor (lidt over et års studier på overbygningen/kandidaten) i Teatervidenskab fra Københavns Universitet, 2005.

Fotograf Peter Rafn Dahm

Hvor arbejder folk med baggrund i dramaturgi & teatervidenskab?

Fotograf Henrik Stenberg

Karen Grønborg
27 år
Cand.mag. Teatervidenskab & performancestudier (Københavns universitet, 2014)

Hvad beskæftiger du dig med i dag arbejdsmæssigt?

Jeg har pt. et vikariat som producent for Dansk Danseteater.

Hvad bruger du her fra dit studie?

Fra Teatervidenskab bruger jeg især kompetencer fra Teatervidenskab, som det at kunne sætte sig ind i mere komplekse problemstillinger, stille de kritiske spørgsmål, holde fokus på helheden i de enkelte detaljer og være i stand til at arbejde fra planlægning til gennemførelse.

Hvad drømte du om at blive i din studietid?

Jeg har altid syntes, at det var lidt svært at sætte en finger på, hvad det helt præcist var, jeg gerne ville med mit studie. I bund og grund kan jeg godt lide at være lidt ind over det hele, og det passer jo meget godt med at være producent.

Fotograf Jesper Haller

Louise Frydendahl Ladefoged
34 år
cand.mag i dramaturgi i 2012

Hvad beskæftiger du dig med i dag arbejdsmæssigt?

Jeg lever det ikke så glamourøse freelanceliv, og har lige været dramaturg på to projekter. Et teaterstykke og et audiodrama - sidstnævnte havde mest karakterer af konsulentbistand, hvorimod jeg i førstnævnte har været meget mere inde over udvikling af teksten. Og så er jeg i gang med at instruere en forestilling på Hvidovre Amatørscene, der hedder "Undskyld" med fem fantastiske kvinder på scenen. Vi har premiere i slutningen af måneden.

Hvad bruger du her fra dit studie?

De helt klassiske dramaturgiske færdigheder, der handler om tekst og tekstudvikling. Og selvfølgelig det at kunne formidle sine tanker om teksten til en dramtiker, hvis barn man sidder med. Selvom det nok mest er noget jeg har lært efterfølgende.

Hvad drømte du om at blive i din studietid?

Bigshot dramaturg på et teater, haha :-D

Hvad beskæftiger du dig med i dag arbejdsmæssigt?

Lige nu står jeg på tærsklen til et nyt job som kirke- og kommunikationsmedarbejder i Virum Kirke, hvor jeg bl.a. skal lave drama og teater med en bred målgruppe. Derudover er jeg partner i teaterselskabet *Det andet Scenarie*, hvor vi laver teaterworkshops- og produktion.

Hvad bruger du her fra dit studie?

Det andet Scenarie er udsprunget fra Dramaturgi, da det er skabt med to medstuderende. Vi grundlagde vores teaterselskab med en stor inspiration fra vores forløb på Dramaturgi om det autobiografiske teater samt site specifik teater og faget Teaterproduktion, hvor vi skabte en forestilling fra start til slut. Det dramapædagogiske er også et brugbart element i bagagen, og så bruger jeg i mit arbejdsliv overvældende meget fra det meget praksisbaserede tilvalg på journalistisk formidling.

Hvad drømte du om at blive i din studietid?

Jeg drømte om at blive skuespiller. Jeg søgte ind på skuespillerskolerne en håndfuld gange, før jeg gik alternative veje for at nå min drøm. En ny drøm er nu blevet til virkelighed, men jeg står også stadig på scenen som skuespiller og danser i vores forestillinger hos *Det andet Scenarie*.

Hvad beskæftiger du dig med i dag arbejdsmæssigt?

Jeg er gymnasielærer i Dansk og Dramatik. Derudover er jeg også studievejleder.

Hvad bruger du her fra dit studie?

Jeg bruger viden fra begge mine fag aktivt i min undervisning – især Teatervidenskabs praktiske dimension drager jeg stor nytte af i min Dramatikundervisning.

Hvad drømte du om at blive i din studietid?

Gymnasielærer – det at få lov til at lære fra sig har altid været et mål for mig.

Fotograf Oriiel Pe'er

Marlene Kejser
26 år
Jeg dimitterede i 2013 fra Bacheloruddannelsen i Dramaturgi v. Aarhus Universitet med tilvalg på Journalistisk Formidling på Danmarks Medie- og Journalisthøjskole.

Fotograf Anne Müller

Astrid Marie Lakjer
Cand. Mag. i Nordisk Filologi og Teatervidenskab fra KU 2004

Hvor arbejder folk med baggrund i dramaturgi & teatervidenskab?

Anders Nielsen
28 år
Dramaturgi i 2012 (bachelor), Informationsvidenskab i 2014 (kandidat)

Hvad beskæftiger du dig med i dag arbejdsmæssigt?

Jeg er PR- og Markedsføringsansvarlig på Cantabile 2, Egnsteater i Vordingborg. Her står jeg for al ekstern kommunikation. Det indebærer pressekontakt, hjemmeside, sociale medier osv. Derudover står jeg for teatrets visuelle identitet og designer plakater, programmer, foldere m.m.

Hvad bruger du her fra dit studie?

Min teaterfaglige uddannelse har gjort, at jeg har en bred viden, som jeg kan bruge i al min kommunikation. I min position skal jeg eksempelvis ofte begynde at markedsføre en forestilling, før den er færdig, og det kan jeg, fordi min uddannelse har gjort mig i stand til at analysere og se sammenhænge tidligt i processen. Grundig viden om miljøet fra et faglig perspektiv er noget, jeg bruger hver dag i mange forskellige sammenhænge.

Derudover skal man ikke undervurdere det netværk, man kan skabe. Jeg fik det job, jeg har nu, blandt andet fordi min chef kender lederen på mit praktiksted i forbindelse med kandidaten – en praktikplads jeg i øvrigt fik, fordi lederen kendte mig fra miljøet omkring vækstlaget i Aarhus.

Hvad drømte du om at blive i din studietid?

Jeg har alle dage tænkt, at jeg ville gå efter en kommunikationsstilling på et teater, så det er jo gået helt fortrinligt.

Hvad beskæftiger du dig med i dag arbejdsmæssigt?

Siden 2011 har jeg været ansat som Kulturhuschef i Skagen.

Hvad bruger du her fra dit studie?

En evne som blev grundlagt på dramaturgi til at sætte et særligt fagligt blik på de forestillinger og koncerter, som bliver udvalgt til at spille her i kulturhuset. Jeg bilder mig ind, at dette er med til sikre publikum en særlig kvalitet, når de vælger at købe billet til et arrangement på Kappelborg.

Hvad drømte du om at blive i din studietid?

Det kan jeg simpelthen ikke huske - måske at spille Don Juan. Eller snarere at være en halvstuderet røver.

Lars Illum (far til Tine Illum)
58 år
1984 2 fags bachelor fra dramaturgi og musik. Undskyld - men jeg fik aldrig helt færdiggjort mine studier.

Hvad beskæftiger du dig med i dag arbejdsmæssigt?

Jeg arbejder som dramatiker, teaterunderviser og konceptudvikler, primært inden for børne/unge-området. Jeg har derudover undervist på Skuespillerskolen i Århus, arbejdet med forumteater for konsulentfirmaet Dacapo og siddet som konceptudvikler på Det Kongelige Teater.

Hvad bruger du her fra dit studie?

Jeg har lært at analysere, formulere mig skarpere og forstå strukturerne i forskellige fortælle greb. Derudover har jeg fået et stærkt kultur- og teaterhistorisk fundament, en lang række pædagogiske og didaktiske redskaber, og et dybdegående kendskab til forskellige genrer og praksis-traditioner inden for teatrets og litteraturens verden. Jeg bruger min viden fra universitetet hver eneste dag.

Hvad drømte du om at blive i din studietid?

Jeg drømte om at blive dramatiker og instruktør. Dramatikken har jeg holdt fast i, men under min studietid fandt jeg ud af, at jeg egentlig hellere ville sidde og samle trådene og finde på historierne uforstyrret derhjemme, end at stå med en kæmpe flok skuespillere og et stort produktionsapparat midt på scenen. Og sådan har jeg det stadig.

Hvad beskæftiger du dig med i dag arbejdsmæssigt?

Jeg arbejder på deltid som projektkoordinator for "Kunsten at lytte" på Carte Blanche og har ved siden af forskellige projektansættelser. Lige nu er jeg ansat som dramaturg og produktionskoordinator på Katalpult, samt underviser i Dramatiker Lab.

Hvad bruger du her fra dit studie?

I løbet af en uge kan jeg arbejde med alt fra research, sparring og idéudvikling til administration, kommunikation og afvikling. Jeg synes i høj grad jeg bruger min evne til at analysere og stille spørgsmål til proces og ideer, samt det at få en indsigt for så at videreformidle den. Hvilket helt sikkert er evner, der blev skærpet på dramaturgi. Men vigtigst for mig at fremhæve er, at summen af de mange dele jeg har mødt igennem min studietid, har givet mig en intuition og indlevelsesevne, som er udgangspunktet for et hvert samarbejde og arbejdsopgave.

Hvad drømte du om at blive i din studietid?

Jeg havde i løbet af min studietid mange forskellige ideer om, hvad jeg helst ville beskæftige mig med. Men at arbejde som dramaturg, eller i hvert fald at have det som en af mine arbejdsopgaver at være sparringspartner for kunstnere, og at være tæt på den kreative proces. Det var (og er) det jeg allerhelst vil bruge min uddannelse til.

Marie Markvard Andersen
34 år
Kandidatgrad i Dramaturgi fra 2009 m. Dansk litteratur og formidling som sidefag

Tine Voss Illum (datter af Lars Illum)
29 år
Dramaturgi, 2015

Hvor arbejder folk med baggrund i dramaturgi & teatervidenskab?

Rasmus Malling Lykke Skov
32 år
Cand. Mag i Dramaturgi og Idéhistorie / 2009

Hvad beskæftiger du dig med i dag arbejdsmæssigt?

Jeg arbejder som freelance performer, samt som performer, iscenesætter, og kunstnerisk co-leder hos Teater Fluks.

Hvad bruger du her fra dit studie?

En fornemmelse for og viden om konventioner, teori og dramaturgisk alsidighed - forstået på den måde, at dramaturgi ikke behøver være slavisk formgivning, men snarere et bevidst valgt perspektiv på en kontekst, der informerer strukturer og dynamikker.

Derudover bruger jeg konkrete redskaber fra vores produktionsprojekt (tak Torunn!), dramaturgisk analyse og dramapædagogik. Og sidst, men ikke mindst, har jeg haft god glæde af de mange erfaringer og kontakter, som jeg har samlet sammen i praktikophold, feltstudier og gennem de mange projekter jeg lavede ved siden af studierne (site-specific forestillinger med LabLab, festivaler og workshops med Quonga, etc.).

Hvad drømte du om at blive i din studietid?

Jeg er ikke helt sikker, men jeg tror, at jeg drømte om at blive produktionsdramaturg og/eller scenekunstner i det frie felt. Jeg har gennem mange år haft et ambivalent forhold til "teater" og har ofte sagt om mig selv, at jeg lavede teater, fordi jeg ikke brød mig om teater. Og måske har jeg det i virkeligheden stadig lidt sådan. Jeg leder hele tiden efter steder, hvor, jeg synes, teatermediet virkelig rykker!

Hvad beskæftiger du dig med i dag arbejdsmæssigt?

Jeg arbejder som kommunikationsmedarbejder i DATS, hvor jeg desuden er med i Rampelysets redaktion. Mit job består blandt andet af kommunikationsopgaver i organisationen som arbejde med hjemmeside, nyhedsmails, sociale medier, pressemeddelelser, oplæg og rådgivning af medlemmer osv. Derudover arbejder jeg med forskellige mere kulturpolitiske projekter som f.eks. et samarbejde med Kulturmødet på Mors, hvor vi kårer Årets AmatørKulturKommune ligesom jeg har været med til at planlægge og afvikle en konference på Christiansborg samt events til folkemødet på Bornholm. Ved siden af mit virke i DATS arbejder jeg som freelance kulturjournalist og teateranmelder.

Hvad bruger du her fra dit studie?

Jeg bruger mange ting fra min studietid i mit arbejdsliv i dag. At have en baggrund i dramaturgi betyder, at jeg har en grundlæggende forståelse for den verden, som kunstnere (professionelle såvel som amatører) samt aktive kulturaktører bevæger sig i. Det er den største fordel for mig som kulturkommunikatør og journalist.

Hvad drømte du om at blive i din studietid?

Jeg drømte om mange forskellige ting, men jeg havde aldrig en bestemt stilling eller jobbeskrivelse i kikkerten. Min "strategi" var nok nærmere at læse noget, jeg synes var vildt spændende, og så håbe på, at det ville føre til et spændende job. Det lykkedes heldigvis!

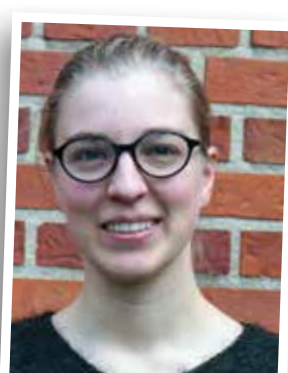
Fotograf Peter Rafn Dahm

Lene Grønberg Poulsen
32 år
Cand.public. i analytisk journalistik, bachelor i dramaturgi med supplerings i medievidenskab. Dimission: 2010

AKADEMISK UDDANNELSE I TEATER

I en samtale mellem Peter Rafn Dahm, Anne Sofie Thomsen og Amalie Ulla Pontoppidan Witt diskuteres akademiske tilgange til at skabe teaterkunst. Både Anne Sofie og Amalie har en bachelorgrad i Teater- og Performancestudier og er i gang med deres kandidat. De har skabt gruppen Teater PRAXIS og i denne gruppe forestillingerne "Min Krop er Kunstens Tempel" og "[væg' sgo?]". I deres arbejde anvender de det, de har lært på universitetet i stærkt visuelle og sanselige forestillinger.

Hvad kendetegner den akademiske tilgang til at skabe teater og scenekunst?
 Anne Sofie: Den akademiske tilgang til at undersøge et felt begynder altid med at observere noget og stille

et spørgsmål. Derefter kortlægger man nogle metoder til at nå frem til et svar eller en kvalificeret diskussion af spørgsmålet. Man anvender andres tanker og ideer til at blive klogere. Scenekunsten kan også undersøge et emne gennem den samme tilgang. Man anvender nogle metoder, man inspireres af andre, og man fremlægger sit resultat - ikke som tekst, men som en forestilling.

Amalie: Jeg vil sige, at refleksionen er et centralt nøglebegreb i den akademiske tilgang til at skabe scenekunst. Refleksionen kan bruges i den kreative proces som en metode til at bevæge sig rundt om materialet og anskue det fra forskellige vinkler. En måde at kunne forholde sig kritisk til det på og i sidste ende nå frem til et gennearbejdet kunstværk, som man kan stå inde for. Kunst er ikke nødvendigvis bedst eller færdigt, når den opstår ud af noget umiddelbart. Jeg vil mene, at det er vigtigt at finde ud af, hvorfor det så fungerer, og hvordan det ikke fungerer. Er der nogle vinkler, man er blind for?
 Det handler i høj grad om at skabe en dramaturgi, der hænger sammen, giver mening for et publikum, og som har et budskab, der er velreflekteret og klart. At have gjort sin research og kunne argumentere for sine valg.

Scener fra Teater Praxis' forestilling "Min krop er kunstens tempel" – om dansepioneren Isodora Duncan.
 Fotograf Peter Rafn Dahm

Hvilke kvalifikationer tilbyder uddannelsen den, der har ambitioner om at blive udøvende teatermenneske?

Anne Sofie: Med en uddannelse i teater- og performance-teori (og jeg er sikker på, at det samme gælder for dramaturgi) får man en solid indføring i verdens teaterhistorie. Det er helt nødvendigt for at kunne se sin egen praksis i forhold til tidligere tiders ideer om teater. Jeg forstår, at jeg kun er delvist original, jeg bygger altid oven på noget, andre har lavet, og mine ideer er ikke kun mine egne, men en del af en arv og en historie.

Uddannelsens stærke processuelle fokus giver mange gode værktøjer til arbejdsprocessen, som jeg har haft stor gavn af. Og forståelsen for koncept, dramaturgi og struktur er for mig uundværlig. Det handler også om at forstå, de idehistoriske pointer og de politiske potentialer i det man laver.

Hvordan opfatter I forholdet mellem Teater- og Performancestudier og teaterkunst? Skaber eller producerer de hinanden i et dynamisk samspil? Er de hinandens forudsætninger, ligefrem?

Amalie: Ja, de er vel på en måde hinandens forudsætninger, for kunsten ville ikke eksistere eller udvikle sig uden den akademiske refleksion og analyse (publikums reaktion/modspil). Og omvendt ville der ikke være noget studie uden kunsten som udgangspunkt. Den ene er ikke på nogen måde vigtigere end den anden. Begge dele er lige eksistensberettigede, og begge dele kan nyde godt af at lære af hinanden.

Anne Sofie: Den akademiske undersøgelse af teaterfeltet har selvfølgelig brug for et teaterfelt at undersøge. Men teaterkunsten i Danmark har også i høj grad brug for teoretikere, der kan beskrive, kritisere, anmelde, formidle og udvikle den.

Hvilke udfordringer møder I, når I som akademikere vælger at arbejde som skabende kunstnere? Hvordan kan I anvende det teoretiske felt og videnskaben i jeres arbejde?

Anne Sofie: Man kan som akademiker komme til at føle, at man mangler praktiske kompetencer. Man lærer ikke at stå på hænder på universitet. De helt kropslige færdigheder må man søge andre steder. Men jeg mangler ikke inspiration eller iderigdom. Jeg ved hvordan, jeg kan gribe tingene an for at få en forestilling op og stå.

De største barrierer man skal nedbryde som akademisk praktiker er fordomme om, at man er en dårligere akademiker, hvis man også laver kunst. "Hun er bare ked af, at hun ikke kom ind på skuespillerskolen" hører man nogle gange nedsættende om folk på universitetet, der også vil skabe teater. Jeg er en bedre kunstner, fordi jeg er akademiker, og jeg er en bedre akademiker, fordi jeg laver kunst.

Amalie: Den videnskabelige tilgang til kunsten giver mig som kunstner nogle rammer og strukturer at arbejde ud fra. Men det er jo kun modeller og retningslinjer, som er til for at blive brudt. De er vejledende, men er med til at give en retning og reducere kom-

pleksiteten i en arbejdsproces. De er med til at skabe en fælles forståelse i gruppen omkring, hvordan vi skal arbejde – ud fra hvilken ramme vi skal tage fat.

Findes der særlige, specifikke miljøer, der genererer mere udvikling, nytænkning, nybrud inden for teater og scenekunst end andre?

Amalie: Jeg synes det er svært at svare på. Men Vildskudfestivalen for eksempel er et rigtig godt bud på et miljø, hvor udvikling, nytænkning og nybrud er at finde i det danske undergrunds teatermiljø. Vildskud festivalen giver de optrædende kunstnere rum til at udfolde sig og muligheden for at blive set og videreformidle deres materiale. Og så er festivalen velbesøgt og meget anerkendt i undergrundsmiljøet. Tilsvarende findes der Scenoskop teaterfestival i Odense og Quongafest i Århus.

Har akademisk uddannede en mere moderne, refleksiv, åben og kontekstuel tilgang til arbejdet med teater og scenekunst, end såkaldt kunstnerisk uddannede? Kommer performere i højere grad fra de akademiske uddannelser end fra de kunstneriske scenekunstudannelser?

Anne Sofie: Blandt skuespillere er der ofte et ønske om at være på scenen som et blankt lærred, en tom krop der kan formes af instruktøren, teksten, karakteren og det, der vil udtrykkes. Jeg mener, at alle, der er en del af en kunstnerisk proces - også skuespillere, bør tage stilling til det samlede udtryk og til alle dele af arbejdsprocessen. Tage ansvar for hele forestillingen og reflektere over udtrykkene undervejs.

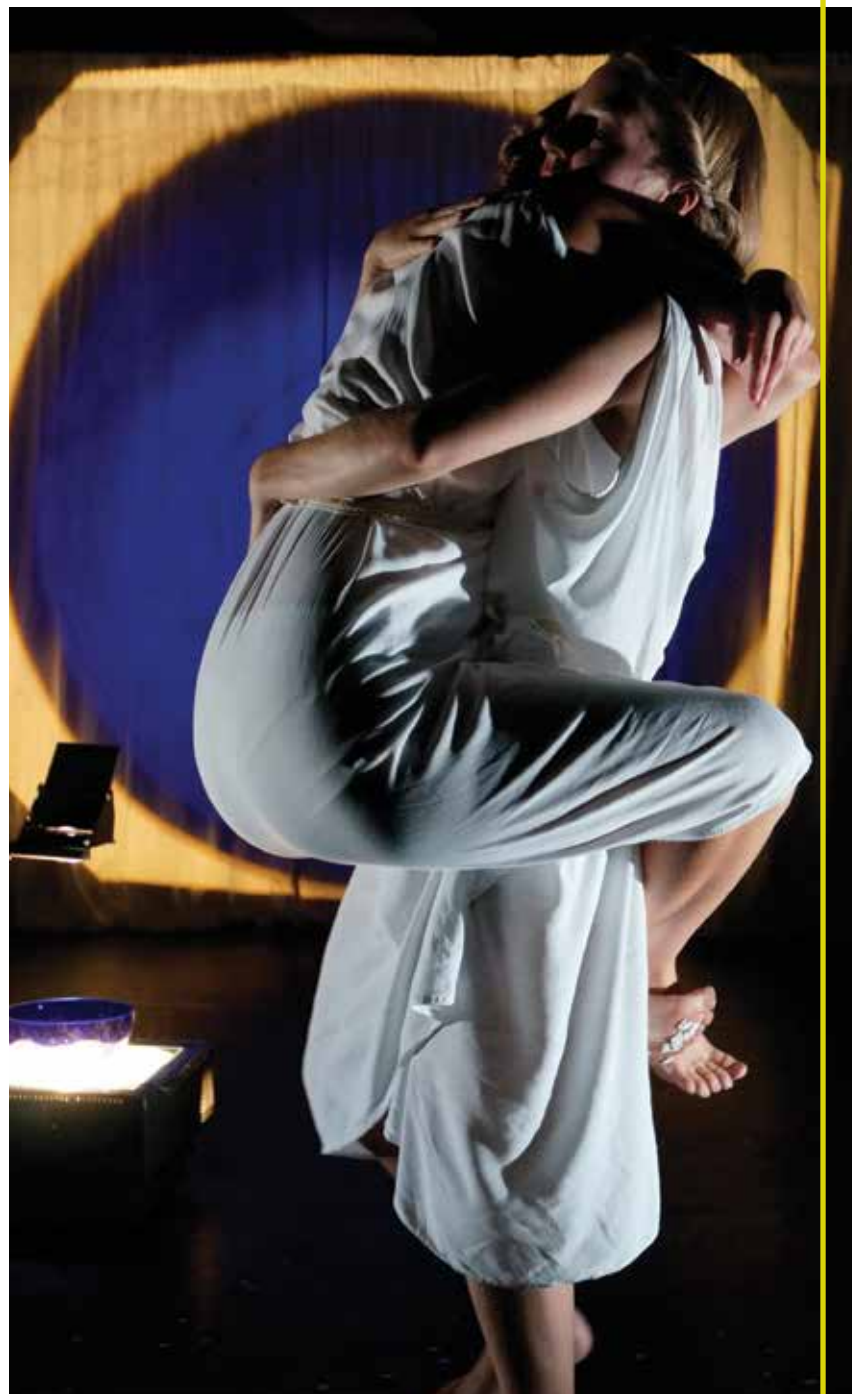
Hvad har universiteter og scenekunsts skoler at tilbyde hinanden?

Amalie: Jeg synes, det kunne give mening at trække mere på hinanden. At få en mere flydende forståelse for den kreative og akademiske proces. At de sagtens kan supplere hinanden. At processen bag skabelsen af et kunstnerisk produkt både har brug for en innovativ, kreativ, impulsiv og kropslig tilgang og en refleksiv, selvkritisk og åben tilgang. Nu blev det sat meget over for hinanden. Det er selvfølgelig muligt for eksempel både at være kreativ og selvkritisk.

Anne Sofie: Der er både brug for forskelligheder og brug for stærke samarbejder. Det er et givende kreativt miljø.

Hvordan ville jeres egen drømmeuddannelse se ud?

Amalie: Min fremtidsdrøm er at skabe, lede og være en stor del af mit eget teaterkompagni. De kompetencer, jeg får på mit studie Teater- og Performancestudier, vil klart kunne bruges i denne sammenhæng. Min 5 årige uddannelse giver mig et stort indblik i organiseringen og ledelsen af et teater. Det økonomiske, det kunstneriske og det praktiske. Jeg får forståelse for, hvordan jeg kan indgå bedst muligt i alle tre dele. Jeg lærer om alt fra idefasen og den kreative og innovative del til den reflekterende og læringsrige del og hvordan disse to dele komplimenterer hinanden igennem hele processen. Jeg kunne ønske mig mere praktisk arbejde med kroppen og at arbejde på gulvet med at få en kropslig erfaring.

KUNSTNERISKE OG AKADEMISKE MØDER

Af Anne Sofie Thomsen

Mange taler om, at der er en stor kløft mellem de kunstneriske teateruddannelser og de akademiske uddannelser, der uddanner i dramaturgi og teatervidenskab.

Man kan undre sig over, at de to typer af uddannelsesinstitutioner ikke arbejder mere sammen. Teaterinstruktører, scenografer og skuespillere, dramaturger, dramapædagoger og teater- og performancestuderende ville have meget gavn af at samarbejde med hinanden allerede under uddannelsen, ligesom de vil komme til det, efter at de er færdiguddannede. Jeg ønsker mig flere møder mellem de akademiske og de kunstpraktiske felter.

Jeg vil her beskrive nogle af de bevægelser, der allerede er i gang både på scenekunsts skolerne og på universiteterne for at nærme sig hinandens felter og arbejdsmetoder mere. Jeg vil se på, hvordan man kan beskrive disse felter i en udvikling mod flere integrationer af kunstneriske og akademiske arbejdsmetoder.

Anne Sofie Thomsen (th) og Amalie Ulla Pontoppidan Witt (tv), Teater Praxis. Fotograf Peter Rafn Dahm

De kunstneriske uddannelser er forpligtede af kulturministeriet til at bedrive det, man kalder kunstnerisk udviklingsvirksomhed. Det handler om, at man eksperimenterende skal undersøge sin egen praksis. På universiteterne arbejder flere med praksisbaseret forskning, på engelsk performativ research. Akademisk forskning gennem en kunstnerisk praksis.

Der er mange forskellige former for viden, og viden kan kommunikeres i mange former.

Jeg vil her beskrive både akademiske og kunstneriske former for viden, der kan være til stede i scenekunsten, og om måder man i disse år diskuterer og taler om viden på i kunstneriske og akademiske kredse.

Kunstnerisk udviklingsvirksomhed

På landets kunsts skoler arbejder man i disse år med det, der kaldes kunstnerisk udviklingsvirksomhed. De videregående kunstneriske uddannelser har en forpligtelse til at udøve kunstnerisk udviklingsvirk-

På DATS Årsmøde 2016 bidrog Anne Sofie Thomsen og Amalie Ulla Pontoppidan Witt med en performancelecture "Poesi for ingen penge", hvor de demonstrerede Teater Praxis' konceptuelle og konkrete tilgang til at skabe scenekunst. Fotograf Peter Rafn Dahm

somhed. Det betyder, at de skal arbejde med eksperimentel udforskning af kunstnerisk praksis. De skal undersøge og udforske kunstneriske metoder og problemstillinger. Disse undersøgelser tilfører ny viden, lader kunsten gå nye veje og inspirerer til nye og innovative udforskninger af kunsten.

I kunstnerisk udviklingsvirksomhed arbejder man med en praktisk integration af akademiske og kunstneriske erkendelsesfelter.

Det videnskabelige og det kunstneriske felt har forskellige opfattelser af, hvad viden er. Er viden noget, der står i bøger på biblioteket og kan diskuteres og argumenteres for og imod? Eller er viden noget, der findes i kroppen som erfaring, der kommer af træning og talent og udtrykkes på scenen? Både i den kunstneriske og i den akademiske verden ønsker man at arbejde med flere forskellige vidensbegreber og erkendelsesfelter.

Kunstnerisk udviklingsvirksomhed sker i samspil med forskning, kunstnerisk praksis og pædagogisk formidling. Det er i møderne mellem disse mange forskellige felter at spændende, nye muligheder kan opstå.

I gennem kunstnerisk udviklingsvirksomhed kan vi blive dygtige til at reflektere over det kunst vi laver og arbejde innovativt med at finde på nye, spændende måder at arbejde på. Det peger i retning af, at man gerne vil uddanne folk til at blive dygtige til at skabe noget nyt og blive kunstneriske iværksættere og entreprenører.

Kunstnerisk udviklingsvirksomhed giver skabende kunstnere mulighed for at reflektere over, hvad man lærer af at lave kunst, og at dele disse erkendelser med andre. Det handler om at strække sig ud over selve kunstværket, sætte det man har lavet ind i en større sammenhæng og lære noget om, hvordan og hvad man kan lære af at lave teater.

Praksisbaseret forskning

På universiteterne og i akademiske undersøgelser af kunst arbejder flere med praksisbaseret forskning. Her anerkender man, at der er flere måder end de akademiske at skabe viden på. Viden findes også i kroppen og er også tilstede en teatral situation i en performancekontekst.

Man interesserer sig for den meningsfuldhed, der er til stede i det performative nu.

Man kan groft dele den akademiske verden op i to videnskabstraditioner: den kvalitative og den kvantitative metode. Disse to traditioner har hver deres måde at stille spørgsmål, at indsamle materiale, at analysere og undersøge, at argumentere og ikke mindst at formidle sine resultater.

Meget kort kan man sige, at den kvantitative tradition beskæftiger sig med alt det, der kan gøres op i tal, mens den kvalitative tradition beskæftiger sig med ord.

Disse metoder definerer, hvad der anerkendes som legitim forskning. De to er opstået i helt forskellige ideologier og syn på verdenen.

Praksisbaseret forskning vil alternative forståelser af, hvordan viden skabes. Praksisbaseret forskning insisterer på anderledes tilgange end andre akademiske traditioner både hvad angår design, udførelse og formidling af forskning.

I den praksisbaserede forskning er der et nyt forhold til det spørgsmål, der driver forskningen. Praksis-ledet forskning begynder ikke med et problem, som man vil undersøge og finde svar på. Her har man det eksperimentelle som udgangspunkt og selve forskningsprojektet er mere et eksperiment, end det er en fuldstændig afklaring af spørgsmål.

Man forsker gennem en praksis og reflekterer i praksis i stedet for kun at reflektere over praksis.

Med den praksisbaserede forskning kan man undersøge et felt både gennem akademisk forskning, argumentation og diskussion, men også gennem kunst.

En måde at gøre det på er, at undersøge det samme tema både gennem akademisk forskning, argumentation og diskussion men også gennem performance i forskellige former.

Man kan traditionelt tænke at formidlingen af akademisk forskning kan være den performative del af en forskningsproces, f.eks. i form af et foredrag. I den praksisbaserede forskning kan selve undersøgelsen også være performativ, og formidlingen er også en del af undersøgelsens eksperimenteren.

Den praksisbaserede forskning har også helt andre formidlingsformer end andre akademiske metoder. Her bruger man kunstens symbolske formsprog. Formidlingen af forskningen bliver selve forskningen.

Man rapporterer resultaterne gennem materielle eller fysiske former og selve denne rapportering kan være en del af undersøgelsen.

Møder

Både de kunstneriske og de akademiske uddannelser uddanner folk til at beskæftige sig med teater. Vi må alle stille spørgsmålene om, hvad vi kan lære af at lave teater, og hvordan vi kan lære af at lave teater. Kunstnerisk udviklingsvirksomhed og praksisbaseret eller performativ forskning tilbyder forskellige tilgange til disse undersøgelser, der giver os mulighed for at agere i, reflektere over, og forske i gennem praksis.

Vores vidensbegreber er en lille smule i opbrud og har været det længe. Man begynder at tale om, at der er nogle former for viden, der ikke kan sprogliggøres. Der er noget, der kun kan opleves, sanses. Selvom nogle ting ikke kan forklares logisk, eller sprog ikke er den bedste måde at forstå det igennem, så kan man stadig godt skrive om det og lære af det.

Kunst kan skabe former for viden, der kan være subjektiv, emotionel og kropslig. Men denne viden må også anerkendes som viden og som meningsfuld. Og denne viden må undersøges, diskuteres og reflekteres over.

Alting kan måske ikke beskrives eller forklares, men det kan undersøges og behandles.

Det er netop i mødet mellem det akademiske sprog og den praktiske kropslighed, at de virkelig spændende undersøgelser kan finde sted.

Jesper Hasseltoft

Beskæftiger du dig med

Lys: Ja mest

Lyd: Ikke særligt meget

Scene: Jeg har lavet en 3 – 4 scenografier, så ikke ret meget.

Andet: Jeg arbejder også som skuespiller og fotograf

Hvor og hvornår opstod din interesse for den tekniske side af teatret?

Da jeg var ved at være færdig med folkeskolen, meldte jeg mig på teknisk skole for at blive fotograf. Men så så jeg et opslag fra Odense Teater, om at de søgte en teatermalerlærling, så den søgte jeg også og fik den. Efter kort tid boede jeg nærmest på teatret og var levende interesseret i alle afdelingerne og endte med at flytte over i lysafdelingen, som jeg fandt dybt facinerende.

Hvornår og hvorfor besluttede du dig for at ville arbejde professionelt med teater?

Det kom af sig selv, da jeg startede på et professionelt teater

Hvor og hvordan har du uddannet dig – eller samlet dig viden og kvalifikationer?

Da jeg startede var der ingen teknikeruddannelse, så jeg gik som yngste mand og sugede til mig. Jeg lavede så alle skuespillerskolens forestillinger, hvor jeg kunne afprøve, det jeg havde lært på teatret. Senere har jeg taget kurser på det der hed Teater-teknikerforbundet, som nu er en klub under Teknisk landsforbund. Set en masse teater, film og billedkunst. Hvilket nok er det, der har givet mest.

Hvad vil du helst beskæftige dig med indenfor dit fag? Og får du lov til det?

Jeg kan bedst lide at lave lysdesign, optræde som skuespiller og undervise. Ja det får jeg lov til, men jeg laver også andet.

Beskæftiger du dig med

Lys: JA

Lyd: En lille smule

Scene: Lidt

Andet: Hvad der nu dukker op.

Hvor og hvornår opstod din interesse for den tekniske side af teatret?

Helt tilbage i min skoletid, hvor jeg blev spurgt om jeg ville lave lys til forældrenes dramagrupperes forestilling. Så har det bare udviklet sig derfra.

Hvornår og hvorfor besluttede du dig for at ville arbejde professionelt med teater?

Det kom stille og roligt efterhånden som min interesse voksede, og fordi jeg efterhånden begyndte at blive tilbudt jobs indenfor teaterteknikken.

Hvor og hvordan har du uddannet dig – eller samlet dig viden og kvalifikationer?

Dels har jeg bare arbejdet med det i rigtig mange år, og dels har jeg taget en del kurser. Desuden er jeg uddannet elektriker. En uddannelse jeg tog fordi jeg var blevet interesseret i teaterlys. Jeg har så fundet ud af, at min elektrikeruddannelse har været et rigtig godt springbræt til jobs og bedre løn. Dels har jeg kunnet tage jobs indenfor branchen, som folk uden en elektrikeruddannelse ikke kan tage, og dels er der så stor konkurrence inden for faget, at ekstra kompetencer nærmest er en nødvendighed efterhånden.

Hvad vil du helst beskæftige dig med indenfor dit fag? Og får du lov til det?

Jeg synes det er sjovest at arbejde med instruktionen, men det er ikke lykket mig at få ret mange lønnede jobs på det felt. Ellers vil jeg rigtig gerne fortsætte med at lave teknik på teaterforestillinger, og det går det rigtig godt med. Jeg kunne også godt tænke mig at få flere jobs med at lave elektriske specialeffekter til teatret.

Jens Damsager Hansen

Anders Leth Jensen

Hvordan bliver man teatertekniker?
Der er flere muligheder.

1. Man kan være autodidakt og være heldig, at nogle vil lære en op. Denne metode er meget udbredt, da det er rimelig nyt at kunne uddanne sig til teatertekniker. Dog er branchen så småt ved at få øjnene op for, at de uddannede er lidt bedre.
2. Man kan uddanne sig til teater-, udstillings- og eventtekniker på teknisk skole. Det kan du gøre 3 steder: København, Aarhus og Frederikshavn. Jeg er selv uddannet fra Københavns tekniske skole. Uddannelsen tager 4 år. Man kan også uddanne sig til produktionsassistent, det tager 2 år. Man skal finde en praktikplads i løbet af grundforløbet for at fortsætte på hovedforløbet.
3. Man kan uddanne sig til lys- eller lyd designer på Statens Teaterskole. De tager desværre kun 1 af hver ind om året, så der er tæt kamp om pladsen. Du skal op til 3 prøver, ligesom på skuespilleruddannelsen.

Hvilke veje kan man vælge med uddannelsen?

I princippet er mulighederne uendelige. Der er selvfølgelig nogle "hovedkategorier". De er lys, lyd, video og scene.

Lys:

Her skal man kunne betjene forskellige typer pulte, og man skal kunne sætte et lysanlæg op.

Lyd:

Her skal man kunne betjene forskellige typer pulte, og man skal kunne sætte et lydanlæg op. Samtidig skal du vide noget om de forskellige mikrofontyper der findes.

Video:

Her skal du have styr på alt fra at smide et billede op på en projektor, til at skulle beskære, dreje og sammensætte film til en projektion.

Scene:

Dette minder meget om en masse forskellige uddannelser, man kender. Man skal kunne lidt af hvert. Alt fra tømrer, snedker, murer og tegner.

Det er en meget bred uddannelse med indblik i alle mulige andre fag, og man kan blive stillet over for mystiske opgaver, som at en kæmpe mur skal kunne dreje rundt og lyse, mens den skal være nem at pakke sammen, så den kan komme med på turné. Det er også et meget tidskrævende job, da teknikerne som regel også arbejder mens skuespillerne holder pause.

Er branchen nem at komme ind i?

Det korte svar er nej.

Man skal helst kende nogle som kender nogle. Men det kan lade sig gøre, ved at være heldig eller ved at udføre frivilligt arbejde som tekniker i vækstlaget. På den måde kan man blive booket igen og igen, og til sidst begynde at tjene penge den vej.

Kan du anbefale uddannelsen?

I allerhøjeste grad. Teknik er mindst ligeså vigtig som skuespillerne, da teknik kan fremhæve følelser som skuespillere ikke kan. Det kan skabe en stemning på en helt anden måde.

Hvis man arbejder med teknik, så får man en varieret arbejdsdag. Jeg kan varmt anbefale at søge ind på en af skolerne, eller begynde selv at tage til teknik-workshops eller spørge nogle teknikere, om man kan give en hånd med.

Med venlig hilsen
Anders Leth Jensen

Beskæftiger du dig med

Lys: X

Lyd: X

Scene: X

Andet: X

Hvor og hvornår opstod din interesse for den tekniske side af teatret?

Tilbage i folkeskolen

Hvornår og hvorfor besluttede du dig for at ville arbejde professionelt med teater?

I folkeskolen, fordi jeg syntes det var spændende

Hvor og hvordan har du uddannet dig – eller samlet dig viden og kvalifikationer?

Jeg er autodidakt. Har bare arbejdet med det og lært det den vej.

Hvad vil du helst beskæftige dig med indenfor dit fag? Og får du lov til det?

Jeg vil helst beskæftige mig med lydsiden, men også gerne de store totalproduktioner.

Hvordan ser dit drømmejob ud?

Det er svært at sige, lige nu er jeg freelance tekniker, og det passer mig egentlig meget godt, da det foregår mange forskellige steder og aldrig er det samme.

Michael Amtoft

Michelle Oliver

Beskæftiger du dig med:

Lys: Nej

Lyd: Nej

Scene: JA

Andet: istandsættelse af huset og oprydning

Hvor og hvornår opstod din interesse for den tekniske side af teatret?

For mange år siden da jeg flyttede til New York, men det var først da jeg flyttede til Aalborg, at jeg fik muligheden.

Hvornår og hvorfor besluttede du dig for at ville arbejde professionelt med teater?

Jeg fik jobbet som scenemester på Det Hem'lige Teater, her i Aalborg

Hvor og hvordan har du uddannet dig eller samlet dig viden og kvalifikationer?

Er uddannet maler og har lavet alt muligt håndværk

Hvad vil du helst beskæftige dig med indenfor dit fag? Og får du lov til det?

Arbejdet på Det Hem'lige Teater er mit drømmejob.

Hvordan bliver man teatertekniker

Jeg er uddannet teatertekniker fra Århus Tekniske Skoler. Jeg arbejder nu med både lyd/lys og andet, der skal bruge strøm.

Min interesse for teknik, startede da jeg som 14 årig var inde at se prøver på et amatørstykke. Jeg spurgte, om jeg måtte se hvordan et lysbord og lydpuvt så ud, men teknikeren misforstod og troede jeg ville være med. Det var jeg så derefter.

Det er spændende og sjovt at arbejde indenfor teater. Der er altid nye udfordringer, hvilket jeg godt kan lide. Det jeg bedst kan lide at arbejde med er nok lyset, og måden man med små midler kan ændre stemningen i rummet.

Som ene tekniker får jeg rig mulighed for at lege med al teknikken. Både det sjove og det kedelige, så jeg klager bestemt ikke over mit arbejde.

Venlig hilsen Thomas fra Det Hem'lige Teater

Thomas Willems Christensen

BEVAR DRAMATIK PÅ B-NIVEAU SOM STUDIERETNINGSFAG!

Af Astrid Marie Lakjer

Regeringen har i sit udspil om en ny gymnasiereform foreslået en betydelig reduktion af de kunstneriske fag i gymnasiet. Fremover foreslås det at det kun bliver musikfaget, som kan optræde i en studieretning og dermed opnå status som 2-årigt B-niveau-fag. Et udspil som dette har vidtgående konsekvenser for gymnasiets øvrige kunstneriske fag; mediefag, billedkunst og dramatik.

Som lærer i et af disse fag, nemlig dramatik, er det en trist udsigt at se sit fag blive reduceret til et 1-årigt fag i 1.g, fordi så meget potentiale går tabt.

Et eksempel fra det virkelige liv: På vores skole tilbydes dramatik som 1-årigt C-niveau-fag som ét af de fire kunstneriske fag, som eleverne skal vælge i 1.g. Derudover udbydes faget på 2-årigt B-niveau i studieretning med engelsk A og samfundsfag B. Denne studieretning med dramatik B har stor betydning for vores elevers selvforståelse – og for deres kreative udfoldelse. At have dramatik som studieretningsfag betyder nemlig, at klassens øvrige fag skal tones i forhold

til studieretningsfagene: således tager dansklæreren lidt oftere med klassen i teatret eller engelsklæreren dvæler lidt længere ved Shakespeares *Macbeth* og beder måske klassen om at dramatisere nøglescener.

Når man spørger eleverne med dramatik B i studieretning om hvad faget har betydet for dem, betoner de alle fagets mulighed for personlig udvikling og almen dannelse. Jeg har samlet et par udsagn her, som jeg har lyst til at dele med Rampelysets læsere:

Miranda Thomsen 1g siger om fagets betydning for hendes skolegang:

"Faget Dramatik giver mig et kreativt frirum i de lange skoledage. Det er et fag, der blander praksis og teori sammen, som ingen andre fag gør. Ens studieretning skal helst repræsentere de fag man godt kan lide at studere eller kunne tænke sig at bruge i fremtiden. (...) Jeg har valgt STX, så jeg kunne blive ALMENT dannet, jeg vil ikke bare lære at regne. For mig er det lige så vigtigt at kende til Stanislavskijs metode som til lineær regression!"

Rebecca Ranfelt i 2g har fat i en vigtig pointe om almindelse, når hun siger:

"Gymnasiet siges at være alment dannende - og dramatik er i høj grad en del af dette!!! Dramatik tilføjer til den almene dannelse, ikke blot rent litterært, men også en dannelse i hvad det er at være menneske. I Dramatikfaget kan man, gennem interaktion med andre mennesker, opdage hvem man er. Når man oplever andres følelser på egen krop ved at spille en karakter, så lærer man noget om dem - og nøglen til at forstå sig selv er at forstå andre mennesker."

Også Luna Uhrskov Jacobsen i 3g er meget klar i mælet, når hun beskriver hvad dramatikfaget har betydet for hende:

"Dramatikfaget har forbedret mine fremlæggelser i alle fag. Jeg har været i stand til at gå på "scenen" uden nervøsitet med klarere formuleringer. Dramatik har ikke kun været bidragende til mit "mod" til at gå på scenen, man træner ganske simpelt også artikulation og gestikulation - altså helt grundlæggende hvordan man optræder og taler til mennesker. Dramatikfaget er i sig selv innovativt, kreativt og skabende, hvilket man kan mærke påføres på ens egen være- og tænkemåde. Det er et fag, der får sine elever til at tænke og agere selv, altså at gøre dem til kritiske, intellektuelle mennesker, der bidrager til at forme verden med deres egne hænder og metoder, og ikke med dem, som systemernes regelbog foreskriver."

Regeringen efterspørger i deres udspil til gymnasierformen en styrkelse af innovative, globale og digitale kompetencer for at skabe "demokratiske medborgere, bedre studerende, iværksættere og arbejdstagere". Her må man stoppe op og råbe: Hallo Christiansborg! Dramatikfaget rummer alle disse kompetencer – og mere til! Er der noget, som teaterarbejdet kan, er det da at bidrage til skabelsen af reflekterede, involverede unge samfundsborgere! Og er der noget vi skal slå et slag for, er det at bevare denne mulighed!

Så derfor: Bevar dramatik på B-niveau som studieretningsfag!

Får du nu lyst til at blande dig i debatten, kære Rampelyslæser, så er Gymnasieskolens kreative fag lige nu i gang med en online underskriftindsamling: http://www.skrivunder.net/red_de_kreative_fag_pa_b-niveau_i_gymnasiet
Tak for din støtte.

1. G dramaholdet på Ingrid Jespersen er kede af udsigten til at de kreative fag måske afskaffes på B-niveau. Fotograf Astrid Marie Lakjer

1. G dramaholdet er nemlig glade for deres kreative fag. Fotograf Astrid Marie Lakjer

LANDSFORENINGEN FOR SGK

Af Gitte Gry Bech Ballesheim
Børne og ungeteaterkon-
sulent i DATS

De scenekunstneriske grundkurser har stiftet en landsforening.

De scenekunstneriske grundkurser (SGK og TKG) i hele landet er nu etableret i et samlande fælleskab: - Landsforeningen for SGK – scenekunstneriske grundkurser

- Dette blev en realitet ved en stiftende generalforsamling i Aarhus november 2014.

Målet med en landsforening er vidensdeling, øget samarbejde og kulturpolitisk anerkendelse på landsplan.

Esbjerg TKG, Holbæk Drama College, Ålborg Talent Akademi, FLOW i Odense...etc.

Skolerne med fokus på talentudvikling for unge i alderen 15 til 25 år er spredt ud over hele landet med et bredt og mangfoldigt tilbud til landets unge teatertalenter. Ser man på et samlet Danmarkskort, rummer det intet mindre end 14 talentprogrammer for unge med fokus på scenekunsten. Hidtil har disse skoler arbejdet hver for sig, men nu er 12 af dem gået sammen under paraplyen Landsforeningen for SGK – scenekunstneriske grundkurser. Her ønsker man at danne fælles fodslag i arbejdet for at skabe en anerkendt fødekæde på det scenekunstneriske område i hele landet.

Samarbejde og anerkendelse som mål

DATS – landsforeningen for dramatisk virksomhed tog i februar 2014 initiativet til at starte Landsforeningen for SGK. Denne artikels forfatter udtalte som nyvalgt bestyrelsesmedlem dengang:

”Fordelen ved at alle kurser nu står samlet er, at scenekunstsolerne klart vil stå stærkere gennem et samarbejde, hvilket kan ses som et løft for området på landsplan. Uddannelserne kan for eksempel spare med hinanden om undervisere på tværs af landet, få ny inspiration og i det hele taget bruge hinandens gode idéer. Ingen af SGK og TKG initiativerne er opbygget ens, og det er derfor vigtigt, at kunne værdsætte forskellighederne og udnytte dem som en styrke i et fællesskab. Vi har brug for diversiteten inden for scenekunsten, og derfor er det endnu vigtigere, at vi fortæller det politiske system, hvordan vi i et fællesskab kan danne et godt grundlag for de unge scenekunstneriske talenter i Danmark.”

Formanden for Landsforeningen for SGK, Turi Malmø fra Esbjerg Kulturskole, var med til at starte et af de første talentudviklingskurser i Danmark i 2010. Hun understreger, at nu går det rigtige arbejde i gang med at få anerkendt og udbredt de mange spæn-

Hvad er SGK?

- SGK står for de scenekunstneriske grundkurser
- På landsplan er der intet mindre end 14 talentprogrammer for unge i alderen 15 – 25 år med fokus på scenekunsten.
- Talentprogrammerne dækker typisk over 2-3 årige undervisningsforløb i scenekunst, som kan tages ved siden af eller i kombination med en ungdomsuddannelse. Foreningen kan sammenlignes med den mere kendte MGK – musikalsk grundkursus, der for musikens vedkommende samler overbygningskurser tilknyttet en musikskole.
- Landsforeningen for SGK – scenekunstneriske grundkurser arbejder internt for et større samarbejde grundkurserne i mellem samt eksternt for en kulturpolitisk anerkendelse af og indsats på området.

Formålet med det scenekunstneriske grundkursus (SGK) er:

- at undervise i og udvikle elevens performative og personlige kompetencer.
- at afklare evner og motivation og evt. forberede den enkelte elev til optagelse på en videregående uddannelse inden for scenekunst.
- at bidrage til og stimulere det lokale og nationale kulturliv ved at kvalificere unge kulturaktører.

dende kurser, der skal hjælpe med at højne kvalitet og innovation i teatermiljø og fødekæde i hele landet: ”Vores mål er selvfølgelig anerkendelse for skolerne generelt, og vi håber desuden på, at vi på sigt kan komme på finansloven på linje med MGK (musikalsk grundkursus). I et fremtidigt perspektiv handler samarbejdet i Landsforeningen for SGK derfor også om anerkendelse, indflydelse og måske også samarbejde med de mere etablerede uddannelser,” understreger hun.

Bestyrelsen består af: Formand Turi Malmø fra TKG Esbjerg, Brian Kristensen fra Holbæk Drama College, Marianne Müller Nielsen fra Als Performance Akademi samt Gitte Gry Bech Ballesheim fra DATS,.

Landsforeningen for SGK har udarbejdet en studieordning, som danner fælles udgangspunkt, definition og grundlag for alle SGK og TKG initiativer i Danmark. Studieordningen for SGK beskriver rammerne og de indholds- og kvalitetskrav, der skal opfyldes af ledelse, elever og undervisere, og de adgangskrav og optagelsesbetingelser, som man kan se som *fælles for alle SGK og TKG i Danmark*.

Som et fælles læringsmål kan der nævnes, at man sigter mod, at eleverne tilegner sig grundlæggende performative redskaber og anvendelsen af disse i scenekunstnerisk praksis, og at de på den måde gradvist tilegner sig og forstår metoder i det skabende scenekunstneriske arbejde.

Undervisningen er bredt og basalt funderet og skal formidle indsigt i væsentlige teatrale og performative udtryk.

Der lægges vægt på at eleverne oplever diversiteten i professionel scenekunst, og at undervisningen primært varetages af undervisere fra det professionelle scenekunstneriske miljø.

Der bliver i skrivende stund taget i initiativ til, at afholde den kommende generalforsamling på kulturmødet på Mors i september 2016. Her skal der sættes fokus på – og iværksættes – en debat om talentudviklingen. Dette sker i et samarbejde med Limfjordsteatret i Nykøbing Mors. Der er samtidig opstået flere nye SGK initiativer, som vi glæder os til at få med i landsforeningen.

Listen over SGK'er og TKG'er som er medlem af Landsforeningen for SGK i Danmark:

- TKG Esbjerg
- Teatertalent Mors
- Randers EgnsTeaters Talentskole
- Aalborg Talent Akademi
- Dansk Talentakademi
- Talentskolen Næstved
- Filurens Talentudviklingslinje
- Als Performance Akademi, Sønderborg
- Holbæk Drama College, Scenisk grundkursus
- Teater Talent Hjørring
- FLOW i Odense
- Herning Scenekunstscole

SENIORER PÅ SCENEN

Senior sild og livskloge løver spillede røven ud af bukserne til DATS SeniorTeaterFestival 2016 i Janderup lørdag d. 20. februar.

Af Lene Grønberg Poulsen

Det er en kold og kedelig februar dag i Janderup ved Varde. Solen gemmer sig bag en sky, og vinden bider i kinderne – men indenfor i 7-kantens lokaler er der kaffe på kanden, masser af latter og teater skabt af mennesker med erfaring. Her mødes seniorer til en festival, der er kommet for at blive.

I samarbejde med 7-kanten afholder DATS den anden SeniorTeaterFestival i Janderup ved Varde. Her kom seniorer rejsende fra hele landet, mens DATS også har

inviteret en enkelt gruppe fra Sverige. I alt deltager fem forestillinger, som byder på vidt forskellige og spændende teaterudtryk.

"Vi har jo som sådan ikke gået op i det med alder. Vi har jo bare spillet teater, og nu er vi jo så pludselig seniorer," griner Erik Skøtt, 70 år, fra Midt Fyns Amatørscene i én af de mange indlagte spise/kaffepauser.

"På den måde er vi vokset ind i seniorteatret, og nu skal vi så finde ud af, hvad den her genre kan. Vi skal hjælpe hinanden med at finde teaterudtrykket, som seniorer kan give liv. Vi er en gruppe, som har et levet liv bag os, og det kan man tage med på scenen. Det har en stor kvalitet i sig selv," understreger han.

Formand i DATS Pia Bredow understreger desuden, at det er DATS' opgave at understøtte de ting, som er oppe i tiden, og lige nu er der meget fokus på seniorteater. Vi står i en periode, hvor de ældre er både fysisk og mentalt friskere end tidligere generationer, og derfor ser vi også seniorer fulde af livslyst og med en stadig trang til at udvikle det dramatiske udtryk.

"Som tilskuer til seniorteater, synes jeg, at det formidler kvaliteten ved at blive ældre. Det osrer ud over scenekanten. Lige gyldigt hvad de spiller, så er der en menneskelig kvalitet, som brænder i gennem," forklarer Pia Bredow om sine oplevelser i Janderup.

Men der er også en anden side af spillet på scenen, som er dejligt forfriskende, understreger hun:

"Det vi har oplevet i dag har givet mig en særlig følelse. Det er fedt at se folk gå på scenen med en hel anden blufærdighedsgrænse. Her er skuespillere med mod til det langsomme! Man mærker, at personlig forfængelighed ikke eksisterer længere, og det er en befriende fornemmelse, hvordan alle bare hviler i sig selv," påpeger hun.

Også hos en af DATS-arrangørerne er der tilfredshed at spore. Peter Rafn Dahm, DATS konsulent i scenografi og visuelle udtryk, har været med til at arrangere festivalen.

"Jeg synes, at det er et rigtig flot og stærkt felt, vi har samlet her i dag. Seniorteater er noget, som vi sikkert kommer til at se mere af i fremtiden. Det rummer en særlig styrke og livskraft," afrunder han.

I 2017 afholdes festivalen hos Casablanca i Korsør. **De deltagende grupper var: Drakomir: "Mod slagtevægt", Midtfyns Amatør-Scene: "Brudstykker af et MAS mønster", Teaterrødderne: "Eventyr for fulde gardiner; Opspil – indblik i en forestillingsproces"; Det lille Teater: "Per Grynt, Den sørgelige scene, I dag er jeg glad" og Höstprimörerne: "Koloniträdgården".**

MASTER I TEATERPÆDAGOGIK

Af Anne Kurtzweil - skuespiller, instruktør

Hvad er det for en størrelse? Hvad indebærer det? Er det noget for mig?

Alle de spørgsmål, stillede jeg mig selv, da jeg i min søgen efter viden og efteruddannelse, blev præsenteret for: "at den uddannelse kunne jeg jo også tage".

Jeg var ikke stødt på den i min søgen efter en efteruddannelse, der kunne tilgodese mine behov. Jeg havde gået med tankerne om at ville videreudanne mig i flere år. I princippet har jeg ikke papir på noget af alt det, jeg kan. Trods det, at jeg har arbejdet professionelt med teater siden 1980. Jeg har undervist, spillet, instrueret og skrevet drama. Men jeg har ikke noget papir på det. Ikke at jeg har behøvet det, eller for den sags skyld behøver det. Men det skulle være for min egen skyld, drømmen om at blive undervist, modtage en læring, og ikke hele tiden være på "jagt" efter egen sammensatte skoling. Jeg er autodidakt, og jeg er stolt af det. Jeg har selv skruet mine teatermæssige erfaringer sammen, og det har gjort mig til den og det, jeg er i dag. Derfor var det med bævende knæ, jeg meldte mig til uddannelsen *Master i teaterpædagogik*. For det var ikke kun praktisk arbejde, der ventede forude – en Master forudsætter en akademisering af stoffet, noget jeg ikke var sikker på, jeg var gearret til.

OM MASTER I TEATERPÆDAGOGIK

Uddannelsen er en unik mulighed for videreuddannelse for professionelle på alle niveauer inden for undervisnings-, teater-, kultur-, og formidlingsverdenen.

Uddannelsen bygger på nyere forskning og metoder i undervisningen. Der sættes bl.a. fokus på praktisk drama- og teaterpædagogik, viden om teaterformer, tværgående æstetik, pædagogik, kulturteori og digitale medier. Du lærer også om projektledelse og kulturmanagement og får desuden mulighed for at skabe projekter og praktikker.

Gennem samarbejdet med Betty Nansen Teatret/C:ntact og en række andre kultur- og uddannelsesinstitutioner i Danmark og Tyskland lægges der vægt på, at de studerende får mulighed for at skabe kontakter og netværk inden for den professionelle teaterbranche samt kultur- og undervisningssektoren.

Master i teaterpædagogik er et treårigt deltidsstudium (120 ECTS-point) og er tilrettelagt, så de studerende kan passe et almindeligt arbejde ved siden af. Efter endt studium erhverves mastergraden ved Universität der Künste Berlin.

Hvis man går med en drøm om at udvikle sine kompetencer inden for den teaterpædagogiske verden, er uddannelsen Master i teaterpædagogik en fantastisk mulighed. Jeg har nu gået på uddannelsen i 2 år, og 1 år ligger stadig og venter forude. I de 2 år, jeg allerede har været igennem, har det været en rejse ind i teaterverdenen med vinkler og blikke i alle mulige retninger. Vi har fået det historiske tilbageblik fra Aristoteles og op til i dag. Vi har arbejdet med det dramaturgiske, hvor teksterne var egne ny producerede/improviserede, og hvor vores produktioner har båret præg af, at her er der ingen hæmninger og forkerte indfald. Vi er blevet kastet ud i udførelser, der har været både grænseoverskridende og nyskabende. Ud fra tanken om at teaterpædagogikken også skal være med til at rykke og overskride barrierer i det ganske teaterlandskab.

Vi har dykket ned i div. kunstarter, skuespil, Commedia dell'Arte, lederroller, digitalisering, lysdesign og meget, meget mere. En spændene rejse rundt i diverse teaterformer, kunstformer og tekniske muligheder. Det praktiske har været en stor del af de første 2 år. Men den "alvorlige" del, opgaveskrivning er også en vigtig del af uddannelsen. Det vægtes selvfølgelig stort, at det akademiske bliver udført korrekt, og det vægtes i lige så stor grad som den praktiske del. Vi har i de 2 første år haft 4 skriftlige opgaver, der sammen med den praktiske viden har været grobund for de mange eksamener, der har ligget undervejs, nogle af dem praktiske andre teoretiske.

Når man som jeg er praktisk orienteret, er det sin sag at skulle akademisere sit udtryk. Men her skaber denne platform en mulighed for at imødekomme os praktiske grise, hvis tilgang til læring går gennem sanserne. Med den rumlige/kropslige/kinæstetiske/musiske tilgang, giver det rigtig god mening at bygge en Teaterpædagogisk Masteruddannelse op med en stor del praktisk undervisning, hvor læringen sker gennem learning by doing. Vi mærker på vores egen krop, hvad der sker i en given øvelse. Vi er blevet kastet ud i sjove, skøre, mærkelige, dejlige, skønne læringsudviklende undervisningsmetoder.

Uddannelsen lægger sig op af performance og performativitet, dvs. vi arbejder meget med det utraditionelle, det der ikke ligger lige for. Vi har undersøgt, og vi har prøvet af på egen krop gennem hele uddannelsen frem til nu. På vores 1. dag, for 2 år siden, blev vi kastet ud i øvelser hentet fra Anne Bogart: "The Viewpoints Book". En arbejds metode som skaber et nærvær i rummet, og hvor samspillet er i konstant bevægelse, da deltagerne hele tiden er hinanden bevidste gennem øvelsernes forskellige fokuspunkter. I en tilstand af ren tilstedeværelse puttes der forskellige "observations-elementer" ind i rummet, så som "kinesthetic response", hvilket vil sige, at man lader sig inspirere af en eller flere af deltagerens bevægelser og tager det med videre i sin egen måde at bevæge sig på i rummet. Man kan gentage: "repetition", eller man kan forholde sig til det rum, man nu befinder sig i: "architecture" eller "tempo" - "grid" - duration osv. Samtidig giver det tilskueren en følelse af, at der er en masse på spil, uden at der rent faktisk er. Men med disse øvelser skabes en opmærksomhed, som man som tilskuer ikke kan undgå at opdage, fordi vi som mennesker automatisk begynder at skabe en mening i vores hoveder. Ud fra det vi ser, vil vi som tilskuere begynde at skabe en mening i de øvelser, der foregår for øjnene af os. Viewpoints giver os som deltagere/spillere en ramme at arbejde inden for, en ramme der samtidig giver muligheder for at skabe i et åbent sind, hvor planlægning ikke kommer ind og skaber en unødigt forhindring i kampen for at være genial. Som Anne Bogart skriver: "To work effectively in the theater, a field that demands intense collaboration, the ability to listen is the defining ingredient. And yet, it is difficult to listen - to really listen. Through Viewpoints training, we learn to listen with the whole body, with the entire being. Until you experience listening with the whole body, you do not realize what a rare occurrence it actually is" Anne Bogart: The view point book s. 32

Vi deltagere på uddannelsen er blevet "smidt" ud af det lukkede og trygge forum, klasseværelset, og er blevet kastet ud i at forholde os til vores produktioner, som

Dramatisk kostume i forhåndenværende materialer. Foto fra masteruddannelsen.

om det var offentlig tilgængelige kunstoplevelser. Det har været spændene og grænseoverskridende. For mig, der normalt arbejder mindst 6 uger i prøvesal med en ny teaterproduktion, har det ind imellem været en prøvelse at skulle opføre noget, før jeg syntes, det var en færdigproduceret forestilling. Men det har været utroligt givende for mig. Det, at vende det rundt til, at det er processen hen til målet, der er det vigtige og ikke målet i sig selv. Den læreproces jeg har været igennem, har påvirket mit teaterarbejde. Jeg er blevet skubbet ud af min komfort-zone og tør være mere udfordrende og grænsesøgende i mine undersøgelser frem mod mit mål.

Performance/teater på Frederiksberg bibliotek, workshop på Aprilfestivalen om publikumsdeltagelse, praktik på C:NTACT, div. sjove og skøre opførelser for hinanden både i lukket rum og i et åbent forum for et intetanende publikum, er oplevelser, jeg nu ikke ville have været foruden.

Samtidig med alt dette praktiske er der opgaver med akademiske krav, der løbende bliver kastet ind i ringen.

En udfordring for de af os, der ikke har det som vores spidskompetence. Vi er et blandet hold, af teaterfolk/skuespillere, dramaundervisere, terapeuter, seminarie/folkeskolelærere. En skøn blanding af mennesker med en masse forskellige kompetencer, der konstant er i spil. Med denne spredning skabes der også muligheder, for alle kan noget, som kan bruges, og med et fælles fodslag er vi kommet rigtig langt. For netop den forskellighed, der ligger i, at nogen kommer med en praktisk viden og andre med en teoretisk, gør, at vi sammen kan hjælpe hinanden og alle komme derhen, hvor vi skal.

Næste år ved denne tid er jeg færdig, har afleveret en Masteropgave, som jeg lige om lidt skal finde ud af, hvad skal indeholde. Hvad jeg så skal bruge det hele til, ligger hen i det uvisse. Men jeg ved, jeg har kom-

petencer, der giver mig mulighed for at søge job som underviser på teaterskoler, gymnasier, efterskoler og meget, meget mere. Jeg vil kunne skrive teatermanifest, varetage og formidle kommunikation fra kulturinstitutioner til brugerne.

Der er så mange endnu uåbnede døre, der bare venter på at blive åbnet og undersøgt. Jeg glæder mig, og jeg ser frem til at kunne bruge mine kompetencer indenfor teatermiljøet. Måske, man ved aldrig, åbner der sig nye døre i løbet af næste år. I hvert fald har jeg fået viden og indsigt, som giver mig gode kort på hånden i min vej ud i teaterlivet. Et teaterliv, der ikke er givet på forhånd. For min rygsæk vil nu være fyldt med mange nye tanker og med en ny viden, som kun venter på at blive trukket frem og brugt.

Bogomtaler

NŌ

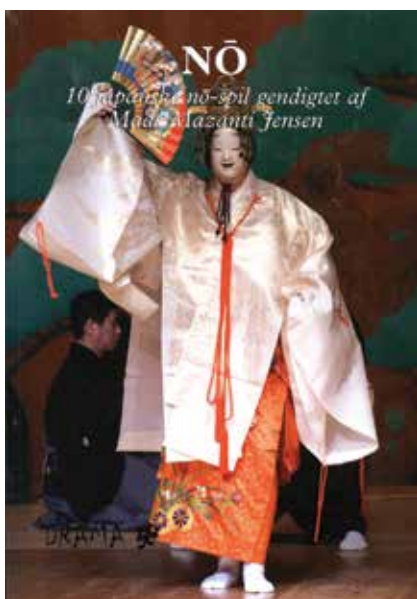
10 japanske nō-spil gendigtet af Mads Mazanti Jensen
Forlaget DRAMA 2016

Omtale af Marlene Kejser

Det japanske nō-teater er en teatertradition og et kulturfænomen, som har udviklet sig gennem århundreder. Med en enestående kombination af poesi, sang, dans og musik er nō-teatret kanoniseret som verdenskultur-arv af Unesco.

I dette bogværk har Mads Mazanti Jensen gendigtet 10 af de mest berømte nō-spil. Værket er dels en indføring i nō-teatrets poetiske univers og dels en hyldest til en, med Mazanti Jensens ord, "overdådig sanseoplevelse". Værket er en litterær indføring, der gør nō-teatret tilgængeligt for et dansk publikum, og som desuden er det første af sin slags i dansk bogform.

Selve spillene er inddelt i fem kategorier: "Om guder", "Om krigere", "Om kvinder", "Om vanvid og andet" og "Om dæmoner". Inden hvert spil er der en indføring i historien, karaktererne samt baggrundsviden om op-sætningen. Igennem de 10 gendigtninger oplever man spil om dæmonuddrivelse, mord, tro, kærlighed, gal-skab, begær – alt sammen i henholdsvis en gudernes og menneskenes verden, hvor magi og drømmesynd også vinder indpas. Vi møder munke, ånder, krigere, og

kvinder, som ofte har et forvaklet indre. Det åndelige spiller en stor rolle i spillene, hvor buddhismens livshjul med karma og genfødsel ofte er omdrejningspunkt.

Forud for gendigtningerne indføres læseren overordnet i nō-teatrets oprindelse, indhold, udtryk og dramaturgi. Dette giver selv den grønneste nō-læser mulighed for at forstå genren. Samtidig er der også masser af stof og uddybende samt henvisende fodnoter til nørdet fordybelse.

I sin gendigtning søger Mazanti Jensen at give en narrativ og tematisk forståelse og oplevelse af nō-spillene. Han beskriver i sin indledning, at en gendigtning af teksten alene ikke yder nō-teatret retfærdighed, men en forståelse af handlingen er et godt udgangspunkt for oplevelsen af det samlede værk. Selvom omdrejningspunktet i bogen er nō som litteratur, understreger Mazanti Jensen musikens, sangens og dansens afgørende betydning for genren.

Grundet en omfattende bearbejdelse af de oprindelige tekster bruger Mazanti Jensen betegnelsen gendigtning frem for oversættelse. Selv beskriver han gendigtningerne som "tekster digtet oven på de oprindelige tekster". Gendigtningen er ikke skabt for at gengive teksten 1 til 1, men for at skabe en læseværdig parallel til nō-spillenes ånd og stemning.

Skuespillerdrømme?

Bliv en del af en hverdag fyldt med teater, kreativ energi, solundervisning, kollektiv skaberkraft og uforglemmelige oplevelser

Semesteret begynder med dramatisk grundtræning og slutter af med et intensivt fire ugers fokus-spor

Forår 2017 (Jan - Jun)

Vælg mellem flg. spor:

- Teaterforestilling
- Fysiodramatisk forestilling
- Dramatisk skrivekunst
- Filmskuespil

Efterår 2017 (Aug - Dec)

Vælg mellem flg. spor:

- Teaterforestilling
- Optagelsesprøve

R Ryslinge Højskole
TEATER, SKUESPIL OG INTENS SCENEKUNST

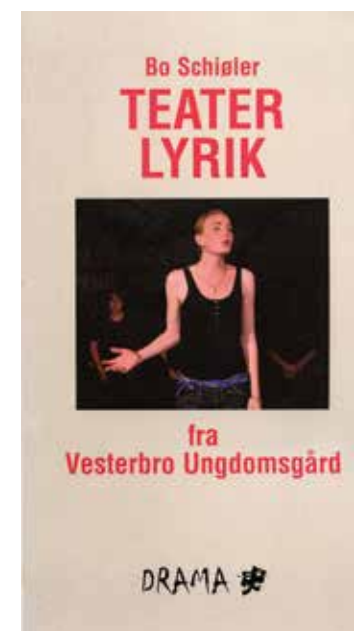
Læs mere og tilmeld dig på
ryslinge-hojskole.dk

Teaterlyrik fra Vesterbro Ungdomsgård af Bo Schiøler
Forlaget DRAMA, 2016

Omtale af Marie Markvard Andersen

Bo Schiøler er på mange måder et ikon i teaterverdenen, og en mand der har sat aftryk på flere generationer. Jeg er selv vokset op i et hjem, hvor der stod lp'er på hylden fra Vesterbro Ungdomsgård, og husker tydeligt at min mor som musiklærer sang sangene med sine elever.

Bo Schiøler har et hav af udgivelser bag sig, både som dramatiker, musiker og forfatter, og den seneste udgivelse har således fokus på teaterlyrik. Bogen er en samling af digte og rim, der i tidens løb har indgået i teaterforestillinger på Vesterbro Ungdomsgård. I bogen argumenterer han for hvordan det lyriske kan bidrage med saft og kraft til ungdomsteatret og bruges på et hav af måder på scenen.

Mange af de lyriske tekster er blevet til i processen omkring en teaterforestilling, hvor Bo sammen med de unge har arbejdet teksterne frem. Nogle igennem improvisation, andre gennem musik og andre igen gennem timerne ved skrivebordet. Digtene i bogen udgives, for at andre kan have glæde af teksterne, og måske også for at slå et slag for hvordan lyrikken kan bidrage med noget væsentligt til teatret.

Samtidig bliver bogen også et hyldestskrift til Bo Schiøler, hvor han selv fortæller om tiden på Vesterbro Ungdomsgård og ungdomsteatrets rejse igennem adskillige årtier. Sidst i bogen fortæller en række voksne om hvad Bo og Vesterbro Ungdomsgård har betydet for dem som børn og unge. Både stedet og manden er blevet en kulturhistorisk legende i det danske teatermiljø, og man kan undte kommende generationer fortsat at få glæde af Bo Schiølers kreativitet, erfaring og menneskesyn.

TEATEREFTERSKOLE

Tillid
Teaterlege
Improvisation
Performance
Bevægelsesteater
Karakteropbygning
Replikarbejde

ØU - efterskolen for det kreative og kunstneriske

Skolevej 10 · 9574 Bælum · Telefon 98 33 70 75 · oeu@oeu.dk · www.oeu.dk

Teaterskolen MOVE N ACT

Har du en skuespiller i maven?
Prøv drømmen af for alvor

Uddannelse i scenekunst:
2-årig - 1-årig - ½-årig

Skolestart 15. august
Ekstra optagelsesprøve 8. august

www.movenact.dk

Små og store scener

Bygger man let med BÜTEC scenepodier

Tysk kvalitetsudstyr. Leveres som standardenheder eller individuelle løsninger.

SALG
LEJE

ario
scenedesign

Besøg os på
www.ario.dk

eller kom forbi vores
showroom og butik:

Værkstedvej 55
2500 Valby

38 88 28 16

Gaffa Tape Stroppe Scenetæpper Brandimprægnering Molton Scenepodier Rig Publikumstribuner
Surring Scenetræk Ophængning Dansegulve Effekt-maling Bændel Velcro - og meget mere

Vi har nu en komplet lagerliste over
alle fagbøger - som kan revireres eller
downloades på vores hjemmeside.

www.dramashop.dk

DRAMA

DRAMA

GUNHILD BRETHVAD
instruktør, skuespiller, komponist, forfatter, kapelmester.

Er født og opvokset i en højskoleverden og har levet med sang, musik, dans og teater hele livet. Nu deler hun ud af sin store erfaring.

Gunhild Brethvad har gennem en menneskealder arbejdet og lavet kurser i musik og drama med mennesker i alderen 1/2 år til 96 år, i dagpleje, vuggestue, børnehave, indskoling, folkeskole, friskole, fritidshjem, ungdomsskole, ungdomsklub, efterskole, musikskole, højskole, seminarium, efteruddannelse, udviklingshæmmede, udlændinge, alkoholikere, pensionister og alle mulige andre. Instrueret store musical over hele landet med op til 1000 medvirkende og medforfatter på mere end 100 teaterstykker. Desuden er hun censor i musik og drama på landets seminarier.

Det er nemlig det grundlæggende i det kunstneriske koncept, som sceneinstruktøren, teaterpædagogen og dramalæreren Gunhild Brethvad anvender og holder sig strikt til. Hun indsamler bidrag fra de enkelte deltagende grupper og personer, og så skaber hun det samlede kunstneriske koncept - og dermed udtryk - af disse enkeltbidrag. Hun accepterer de enkeltes indspil i så høj grad, at hun også accepterer væsentlige ændringer sent i forløbet.

Det er noget helt unikt, som man godt - med henvisning til hendes kælenavn - kunne kalde 'Gunsekunst'. Villy Dall, formand for AKKS

NYHED PÅ VEJ!

Pr. bog, ca. 88 sider, illustr. kr. 148,- Alle fire bøger samlet kr. 450,-

Vidste du at DRAMA hvert år udgiver 30-35 nye, overvejende danske, skuespil? Se mere på dramashop.dk, hvor du også kan tilmelde dig vores nyhedsbrev.

FORLAGET DRAMA
- webshop
Jernbanegade 5
6230 Rødekro
Tlf. 70 25 11 41
Fax 74 65 20 93
drama@drama.dk

DRAMA

Bestil bøgerne på
WWW.DRAMASHOP.DK

**TEATERHJØRNET **
Butik
Vesterbrogade 175
DK-1800 Frederiksberg C
Tlf. 70 25 11 41